

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов

Кафедра німецької мови та літератури з методикою викладання

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри Карпюк В.А.

Реєстраційний № _____

«_____» _____ 2024 р.

«_____» _____ 2024 р.

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота студента
групи НАФм-23
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і зарубіжна література (німецька))
Серкіна Володимира Миколайовича

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри німецької мови і
літератури з методикою викладання
Карпюк В. А.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

Члени ЕК _____

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Серкін Володимир Миколайович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав і не одержував недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Підпис

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	8
1.1. Принципи навчання німецької мови в закладах загальної середньої освіти	8
1.2. Сутність поняття «інформаційно-комунікаційні технології» у контексті навчання іноземних мов зокрема німецької	144
Висновки до розділу 1	244
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	266
2.1. Способи застосування та роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках німецької мови	266
2.2. Методичні рекомендації щодо використання сучасних інформаційно комунікаційних технологій в процесі навчання німецької мови з теми «КОМУНІКАЦІЯ ТА ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ».....	355
Висновки до розділу 2	522
ВИСНОВКИ.....	544
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	577

ВСТУП

Розуміння того, що майбутнє, про яке постійно мріє кожна цивілізація, таке що максимально забезпечує розвиток продуктивного, творчого та інтелектуального потенціалу усіх своїх громадян, а особливо для людей молодшого віку. Де освіта виступає важливим фактором створення високоефективної та потужної економіки, ключовим засобом формування громадянського суспільства, та є однією з найважливіших сфер діяльності людей. Саме тому освіта має визначальний фактор розвитку людської цивілізації та одна з найважливіших сфер діяльності людей у соціумі.

У сучасних умовах глобалізації, нових геополітичних змін, військових конфліктів та глобальних пандемій у світі перед освітою постають нові виклики та завдання, вирішення яких має насамперед велике значення не тільки для освіти у майбутньому, а й для розвитку суспільства в цілому. Використання інформаційно-комунікаційних технологій є необхідною умовою відновлення, поступової зміни та вдосконалення системи освіти.

В цих умовах глобалізації світу істотно підвищується необхідність вивчення іноземних мов.

Головними напрямками цього процесу мають стати освоєння та використання засобів глобальної комунікації для обміну різними видами інформації через мережі комп'ютерного, телефонного, телевізійного, та супутникового зв'язків тощо); ознайомлення з правилами поведінки та використання в інформаційному просторі; розвиток дистанційної освіти, створення предметно-орієнтованих навчально-інформаційних середовищ, що дозволяють використовувати різні інформаційно-комунікаційні технології: мультимедіа, системи віртуальної реальності, електронні підручники тощо.

Питанням дослідження використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови займалися такі наковці, як А. Волинець, Є. Азимов, Є. Маслико, О. Громова, Р. Вільямс, Т. Кірш, М. Löschmann.

Останнім часом спостерігається тенденція до зниження інтересу здобувачів освіти загальної середньої освіти до занять в цілому. Не є виключенням і іноземні мови у тому числі німецька. Оскільки на цей час здобувач освіти засвоює деякі форми спілкування та сприйняття іноземної мови, як за допомогою використання у побуті мобільних пристроїв, так і у спілкуванні із однолітками та передивляючись цікавий йому контент іноземною мовою. І хоча при цьому відсутні базові знання з іноземної мови, традиційні форми навчання починають кардинально відставати від сучасного сприйняття інформації. Оскільки здобувачі освіти вивчають необхідний матеріал дуже поверхнево, абстрактно, волюючи на занятті непомітно переглядати відеосервіси та переписуватись у соціальних мережах.

Під час традиційного навчання для здобувачів освіти нерідко немає жодної можливості реалізувати свої власні потреби у самопізнанні та самовираженні. Практичні заняття, що зазвичай спрямовані переважно на одноманітне та пасивне засвоєння запропонованого викладачем навчального матеріалу, монотонним багаторазовим повторюванням правил без врахування особистих здібностей, нахилів та інтересів здобувачів освіти, як в цілому, так і по відношенню до окремого здобувача.

Під час виконання роботи було виявлено, що у сучасному освітньому та навчальному процесах необхідно застосовувати яскраві, нетипові форми навчання, що неодмінно дозволить, на наш погляд, відновити втрачений інтерес здобувачів освіти до вивчення іноземної мови, зокрема німецької. Викладач повинен певною мірою відійти від типового стандартного проведення практичного заняття, та розширити його новими зразками, додати до нього, щось цікаве та нове, що могло б привернути увагу, зацікавити, активізувати буденну діяльність здобувачів освіти, та спонукати їх до активних дій, роздумів, аналізу отриманих знань та пошуку нових.

Даному питанню було присвячено роботи багатьох авторів, серед яких можна зазначити А. Волинець, А. Конишева, В. Копилової, Е. Арванітопуло, Е. Носенко, Е. Полат, Л. Зені, К. Фокіна.

Реалізація особистісно-орієнтованого підходу під час викладання німецької мови у закладах загальної середньої освіти може бути досягнена за рахунок використання нових інформаційно-комунікаційних технологій. Актуальність застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій є передусім актуальними педагогічними потребами для підвищення ефективності навчання серед яких можна зазначити: розвиток творчих та дослідницьких компетенцій, потребу формування у здобувачів освіти навичок самостійної навчальної діяльності. Поява значної кількості інтерактивних навчальних матеріалів, як то різноманітність ресурсів мережі Інтернет, електронних підручників, мобільних застосунків та комп'ютерних програм для вивчення німецької мови – все це ставить завдання проведення певних комплексних досліджень щодо можливості та особливостей застосування наведених вище засобів навчання у навчальному процесі для закладів загальної середньої освіти.

За рахунок інтеграції процесів, які сьогодні не можна поєднати в межах традиційної освіти: навчання, стажування, працевлаштування, планування кар'єри, безперервна освіта та інше. Вивчення іноземних мов за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій робить якісно кількісний стрибок, та тим самим значно підвищує класичну освіту.

Основна освітня цінність сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в тому, що вони дозволяють створити привабливе, яскраве мультисенсорне інтерактивне віртуальне або комбіноване середовище для навчання з майже неосяжними потенційними можливостями, що надаються здобувачу освіти із можливістю керування або супровіду викладачем.

У процесі навчання іноземної мови найбільш доцільне застосування, у першу чергу, саме тих методів, при яких у здобувачів освіти розвивається бажання до творчої, продуктивної праці. Здобувачі освіти прагнуть мотивувати власну поведінку досягти успіхів та самостійно стимулюють себе до активних дій у навчанні.

На основі аналізу методичної літератури з питань комп'ютеризації

навчально-виховного процесу було з'ясовано, що впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій значно сприяє більш кращому та ефективному навчанню у порівнянні із традиційними формами навчання.

Серед українських та зарубіжних дослідників, хто торкається питання застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування іншомовної компетентності, слід виокремити таких: А. Волинець, А. Урсул, В. Афанас'єв, В. Биков, В. Шолохович, Д. Белл, Е. Кузнецов, Є. Смірнова, І. Костікова, Л. Землянова, М. Жалдак, М. Мазур, Н. Вінер, П. Росс (P. Ross) , Р. Бріен, Р. Гуревич, Ю. Батурін, Ю. Жук.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування іншомовної компетентності стає одним із найперспективніших напрямів підвищення якості викладання мови, використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчального процесу заохочує здобувачів освіти до творчої роботи з комп'ютером, підвищує інтерес до викладеного матеріалу за допомогою комп'ютера та або інших звичних на теперішній час технологій, що обумовило **актуальність** обраної теми кваліфікаційної роботи.

Метою є висвітлити особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання німецької мови в закладах загальної середньої освіти, а також визначення їх впливу на ефективність навчання та мотивацію здобувачів освіти.

Відповідно до мети актуалізовано такі **завдання**:

- опрацювати науково-методичну літературу за темою дослідження;
- розкрити основні принципи навчання іноземних мов поняття «інформаційно-комунікаційні технології»;
- розглянути види сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках німецької мови;
- розробити методичні рекомендації щодо можливих варіантів застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» на уроці німецької мови.

Об'єктом є сам процес навчання німецької мови здобувачів освіти в

зкладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – особливості застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в процесі навчання німецької мови здобувачами освіти в закладах загальної середньої освіти.

У ході виконання роботи було застосовано наступні **методи дослідження**: теоретичний аналіз (опрацювання наукових джерел з теми); аналіз комп'ютерних програм, використаних у навчанні іноземної мови; системний аналіз (добір фактичного матеріалу, його групування), описовий метод, який дозволяє систематизувати та комплексно представити отримані результати, метод узагальнення та систематизації досліджуваного матеріалу й отриманих результатів.

Практична цінність роботи - детальне знайомство з процесами застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час викладання німецької мови, що дозволить здобувачам освіти у закладах загальної середньої освіти застосовувати накопичений матеріал на практиці та на лекційних і практичних заняттях з методики викладання німецької мови.

Наукове дослідження пройшло апробацію на VIII Міжнародної науково-практичної конференції Globalization of scientific knowledge: International cooperation and integration of sciences (Вінниця-Відень) та було опубліковано за матеріалами конференції у випуску №46 періодичного видання «ГРААЛЬ НАУКИ».

Структура та обсяг роботи зумовлені метою й поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (51 позиції). Загальний обсяг роботи становить 62 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1.1. Принципи навчання німецької мови в закладах загальної середньої освіти

Навчання німецької мови в закладах загальної середньої освіти є важливим аспектом загальної мовної освіти як в Україні так і в Європі. Вивчення іноземних мов сприяє розвитку різних когнітивних навичок у здобувачів освіти, їхньому культурному, соціальному та особистісному розвитку, а також значно підвищує шанси на отримання гарної роботи у міжнародному середовищі та сприяє стрімкому розвитку кар'єри у майбутньому.

Німецька мова є однією з найпоширеніших мов у Європі, і її знання відкриває багатий перелік можливостей для роботи, навчання та подорожей в таких європейських країнах, як Німеччина, Швейцарія, Австрія та ін. У багатьох закладах загальної середньої освіти в Україні німецька мова часто викладається як друга після англійської.

Серед основних етапів вивчення німецької мови в закладах загальної середньої освіти зазвичай включають три рівні: початковий, середній та вищий.

Оскільки за новими навчальними планами здобувачі освіти розпочинають вивчення іноземної мови з другого класу а інколи навіть з першого, на відміну від старого варіанту коли іноземна мова починала вивчатись із п'ятого класу, то викладання іноземної мови починається у початковій школі (I ступінь), далі іде основний (II ступінь), і завершується у старшій школі (III ступінь).

Проблемами вивчення іноземної мови займалися наступні вчені: І. Комков,

М. Дем'яненко, О. Вишневський, О. Любченко, С. Золотницький, С. Корогодіна, С. Ніколаєва та ін.

Головна практична мета у процесі навчання німецької мови в базовій освіті полягає в тому, щоб закласти міцний фундамент із володіння іноземною мовою, при цьому необхідно сформувати відбудову лексичних, фонетичних, граматичних та орфографічних навичок та вмінь читання, аудіювання, письма та говоріння, відповідно до вимог навчальних програм. В основній школі другий рівень навчання можна поділити на два підрівні. На першому з них необхідно надати базові основи володіння іноземною мовою. В залежності від рівня вже сформованих навичок (лексичних, граматичних, слухо-вимовних та орфографічних навичок, додаткового розвитку вмінь до читання, аудіювання, говоріння та письма, які зазначені для освоєння у навчальній програмі, залежить успішне подальше оволодіння іноземною, зокрема німецькою. При переході на другий підрівень, що є фінальним у створенні основи для подальшого активного володіння іншомовним матеріалом у процесі навчання. Також продовжується вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності, де серед усіх інших фаворитом виступає саме усне мовлення. Воно стає змістовнішим та складнішим за структурою та аргументацією мовного та мовленевого компонентів.

На завершальному етапі у старшій школі відбувається підвищення рівня навичок та вмінь усного та письмового мовлення, що було досягнуто у в основній школі. Велика увага на цьому етапі навчання розподіляється на навички письма та усного мовлення, останнє робить перехід від кількісного до якісно нового розвитку у напрямку змістовності, ознаками природності, інформативності та структурної побудови. Проте головна роль на цьому етапі у процесі навчання німецької мови відводиться саме читанню. Для старшокласників є характерним більш високий рівень комунікативного розвитку, адже вони досконаліше володіють морфологічними та синтаксичними аспектами мовлення, зв'язністю, логічністю та послідовністю висловлювання. У мовленні старшокласників починають проявлятися вміння прогнозувати, аналізувати та робити висновки [29].

На початковому рівні (A1-A2) здобувачі освіти вивчають базові фрази, граматичні структури, лексику, яка використовується в повсякденному спілкуванні. Середній рівень (B1-B2) починає розвивати у здобувачів освіти більш глибокі навички комунікації, вони вже читають прості тексти, навчаються писати нескладні твори та розуміти німецьку мову на слух. І лише на третьому рівні (C1-C2) здобувач освіти може вести дискусії на різні теми, аналізувати тексти та писати складні письмові роботи.

Розглядаючи більш детально початковий етап (A1–A2) розуміємо, що на цьому етапі здобувачі освіти засвоюють саме базову лексику та прості граматичні структури. Вивчають базові теми: представлення себе, сім'я, покупки, хобі, подорожі тощо. Оволодівають простими діалогами, вчаться читати та розуміти прості тексти. Практикують вимову і розпізнають звуки, характерні для німецької мови.

Вже на середньому етапі (B1–B2) передбачається розширення словникового запасу та вивчення більш складних граматичних структур. Ведення бесід на більш широкі теми, такі як робота, культура, відпочинок, безпека та екологія. Читання складніших текстів (невеличких історій, новин та оповідань) а також їх обговорення. Розвиток письмових навичок на зразок написання есе, поштових або електронних листів, короткого аналізу або звіту. Поглиблене розуміння усної мови через аудіо та відеоматеріали.

І вже на просунутому етапі (C1–C2) здобувачі освіти досягають вільного володіння мовою у професійному або академічному середовищі. Розуміють і аналізують складні тексти, статті, лекції, фільми тощо. Ведуть дискусії на відсторонені абстрактні та специфічні теми, висловлюючи послідовну та аргументовану думку. Пишуть складні письмові роботи, реферати, тези та наукові статті. Знайомляться з культурними, соціальними, розважальними та політичними аспектами німецькомовних країн [29].

Однак, на практиці, дуже рідкою є ситуація, коли знання здобувачів освіти виходять за межі середнього рівня.

Також важливою частиною програми є поглиблене вивчення культури

німецькомовних країн, що допомагає розширити світогляд здобувачів освіти та зрозуміти традиції та менталітет інших народів.

Деякі заклади освіти пропонують додаткові програми обміну студентами між навчальними закладами, літні мовні табори, або навіть складання наприкінці навчання певних міжнародних іспитів на рівень володіння німецькою мовою (наприклад, Goethe-Zertifikat), що надалі є додатковим офіційним підтвердженням отримати знань при влаштуванні на роботу за кордоном.

Таким чином, вивчення німецької мови в школах надає учням не лише мовні компетенції, а й розширює їхні освітні горизонти.

Отже що таке навчання? Згідно українського педагогічного словника Семена Гончаренко, навчання — це процес набуття нових знань, навичок, поведінки чи цінностей через досвід, вивчення, освіту чи роздуми [9]. Можливо саме тому це визначення до навчання в якості головного наводиться також на розповсюдженому інформаційному ресурсі Wikipedia.

Процес навчання зумовлює зміну поведінки індивіда та його когнітивних процесів за рахунок отримання нового досвіду, що постійно відбувається на будь-якому з етапів його життя, зокрема період навчання у закладах загальної середньої освіти. Навчання можна класифікувати за різними категоріями як то спрямованістю та формальністю навчання. За спрямованістю навчання можна поділити на навмисне або спрямоване чи неспрямованим або ненавмисним, а за формальністю ділитися на навчання у формальній або неформальній середовищі. Остання групу дуже часто розбивають на три види: формальне, неформальне та інформальне навчання. До того ж процес навчання постійно включає в собі стеки отримання та обробки інформації, її збереження у різні види пам'яті тим самим здобуваючи можливість використання знань та навичок у різних життєвих випадках та ситуаціях.

Іншими словами, навчання в рамках навчального процесу можна також охарактеризувати як структуровану, взаємну діяльність, що має на меті досягнення найвищого рівня засвоєння та усвідомлення навчальних компонентів, а також подальше використання набутого досвіду, знань і вмінь

здобувачів освіти у практичній діяльності.

Навчання можна описати також як процес отримання знань, умінь, навичок та компетенцій через поступове та систематичне засвоєння інформації, практичну діяльність та досвід. Воно може відбуватися у формальному середовищі, такому як школа, коледж, університет чи професійні курси, у неформальних умовах приватні навчальні заклади, мовні курси та семінари, а також через самостійне вивчення шляхом самоосвіти, спілкування, накопичення корисного опиту з життєвих ситуацій.

Де основними компонентами навчання є засвоєння нових знань, інформації, про яку людина дізнається, отримує з різних джерел (книги, інтернет, викладачі тощо) та поєднує їх із своїм власним досвідом. Серед яких треба зазначити: комунікативні навички, критичне мислення та практичне мислення.

Під комунікативними навичками розуміють вміння взаємодіяти з іншими людьми як особисто один на один та і в межах групового спілкування, ділитися різними знаннями та інформацією, а також працювати в складі команди для досягнення певної мети. Критичне мислення надає здатність аналізувати отримання знання та інформацію, робити з них висновки та приймати відповідні рішення. І на кінець практичні навички допомагають застосовувати отримані та освоєні знання на практиці у реальних умовах.

Оскільки навчання є постійним та безперервним процесом, що триває протягом усього життя людини і спрямований як на професійний так і на особистий її розвиток. Тому на кожному етапі людського життя треба вірно керувати процесом навчання оскільки від цього залежить наскільки вдалим буде наступний етап розвитку здобувача освіти.

Процес навчання німецької мови традиційно складається з кількох етапів і методики, що сприяють поетапному та ефективному засвоєнню мови. Тому цей процес включає розвиток таких основних навичок як читання, письмо, слухання та говоріння, а також розуміється оволодіння граматиною, лексикою та культурними аспектами при засвоєнні цих етапів.

Для ефективного опанування німецької мови використовуються різні

методи навчання: комунікативний метод, аудіолінгвальний метод, граматико-перекладний та інтерактивний методи.

Комунікативний метод концентрується на використанні мови в реальних життєвих ситуаціях. До аудіолінгвального методу відноситься прослуховування аудіо матеріалів та відтворення мовних моделей. Граматико-перекладний метод ґрунтується вивчення правил граматики і переклад текстів. А інтерактивні методи використовують ігри, рольові ситуації та онлайн-сервіси для вивчення мов. Як приклад такі онлайн сервіси як Duolingo, Babbel тощо.

Додаткова постійна практика має велике значення як то участь у розмовних клубах, перегляд відеоматеріалів та прослуховування музики німецькою мовою, читання книг. Також дієвими є програми обміну або так звані мовні подорожі до Німеччини або німецькомовних країн, що дозволяють повністю зануритися у традиції, культуру та мовне середовище обраних країн. Тобто наприклад, вивчення культури Німеччини, Швейцарії або Австрії є важливим аспектом у навчанні мови. Оскільки допомагає не тільки розуміти мовні відмінності та особливості, але й спонукає постійно спілкуватися з носіями мови а отже збільшує середній час навчання, та робить його більш ефективнішим.

Вивчення німецької мови як і бідь якої іншої іноземної мови — це тривалий процес, що потребує регулярності та практики, відповідної мотивації, але натомість приносить додаткові переваги, серед яких можна зазначити наприклад доступ до німецькомовного ринку праці, освіти, культури та ін.

Отже в якості висновку можна зазначити , що навчання є процесом отримання знань, умінь, навичок та компетенцій завдяки періодичному та системному засвоєнню інформації, практичній діяльності та досвіду, може відбуватися як у формальному середовищі, такому як школа, університет чи професійні курси, так і у неформальних умовах, через самостійне вивчення, спілкування або життєві ситуації.

До розповсюджених технологій навчання іноземної мови, зокрема німецької, можна віднести використання комунікативного підходу до навчання із додаванням інтерактивних методів де використовують ігри, рольові ситуації

та різноманітні онлайн-сервіси для вивчення іноземних мов. На зразок таких онлайн сервісів як Duolingo, Babbel тощо.

1.2. Сутність поняття «інформаційно-комунікаційні технології» у контексті навчання іноземних мов зокрема німецької

Сьогодні у навчальному процесі все частіше постає питання використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. До яких можна віднести не тільки нові технічні засоби комп'ютеризації та зв'язку, а й нові форми, методи та методики навчання, що виходить у вигляді принципово нового підходу до вивчення іноземних мов, зокрема німецької. Базуючись на головній меті вчителя при використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час процесу підготовки, навчання іноземної мови можна припустити, якими можуть бути ці технології та як само вони можуть підвищити якості загальної освіти і як потрібно їх використовувати. Німецька мова вивчається здобувачам освіти у сучасних закладах загальної середньої освіти для того, щоб відкрити, сформувати та розвинути культуру їх спілкування різними формами та оволодіти як теоретичними так і практичними мовленнєвими навичками. Згідно затвердженого нового табеля успішності для оцінювання учнів 5-9 класів загальна оцінка формується за наступними групами результатів: сприймання усної інформації на слух (аудіювання); усна взаємодія та висловлювання (говоріння); сприймання письмових текстів (читання) та письмова взаємодія та висловлювання (письмо). Ці категорії використовуються як для першої так і для другої іноземної мови.

Необхідно підкреслити також, що роль застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні як першої так і другої іноземної мови є актуальною проблемою сучасності.

У закладах загальної середньої освіти питаннями використання та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій розглядали, та вирішували такі вітчизняні вчені: А. Волинець, В. Монахов, Е. Кузнєцов, Є. Смірнова, Ю. М. Головань, М. Шкіль, О. Тесленко, Т. Чепрасова, Горошко, Ю. Машбиць та інші.

Коли інформація є одним із ключових компонентів нашого життя, відіграє головну роль в різних його сферах, дуже важко уявити сучасну людину без мобільного телефону, планшету або комп'ютера, або таку що не використовує інтернет у повсякденному житті. Сучасний темп життя у здобувача освіти, як і бідь якої іншої людини у суспільстві, у наш час, вимагає занадто великої швидкості та мобільності дії. Відповідати цим параметрам допомагають пристрої для швидкого доступу до отримання та обробки аудіо візуальної інформації. До яких можна віднести вже відступаючі на задній план радіо та телебачення, і все більше починає використовуватись пристрої з доступом до мережі інтернет: телефон, планшет, комп'ютер тощо. Пристрої, які ми щодня використовуємо - інформаційні комунікаційні технології, та є найважливішими помічниками у вільний час вдома, на роботі та інших ситуаціях. Саме тому їх використання у навчанні неминуче.

З кожним днем потреба людей в сучасних інформаційних технологіях переростає у буденну необхідність. Звісно, це позитивний момент, оскільки науково-технічний розвиток людства не стоїть на місці, і вчені постійно винаходять все нові й нові інформаційно-комунікаційні технології та засоби їх застосування. Так само і вчителю треба постійно розвивати свій рівень комп'ютерної компетенції. Вчитель, який володіє сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями стає міцною основою для успішної трансформації навчального процесу і переходу на його новий якісний рівень.

Саме тому перед сучасною освітою постає необхідність створення навчального середовища, в якому здобувач освіти зможе швидко та ефективно розкривати, формувати та підвищувати якість своїх знань з німецької мови, особливо граматичні навички та говоріння. Саме тому, наразі дуже швидко та

ефективно здобувачі освіти можуть розвинути різні навички використовуючи різні сучасні інформаційно-комунікаційні технології, які дозволяють вивчати іноземну мову у різних місцях, виконуючи вимогу мобільності або безпеки, або навіть проходити навчання вдома. Тобто, здобувачі освіти можуть покращити свої мовленнєві навички, використовуючи різні інформаційно навчальні ресурси, такі як онлайн- симулятори, ігри та тести. Наприклад, використовувати такі сайти, як, Всеосвіта, Babbel, Wordwall, Liveworksheets.com, Duolingo, Quizlet, та інші.

Крім того, сучасні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють раціонально планувати свій час, швидко адаптуватись під різні зміни у розкладі, та інтегрувати свій індивідуальний графік навчання у загальний. Так за допомогою сучасних технологій вчитель має змогу швидше підготувати завдання до уроку та водночас здобувачі освіти мають також можливість витратити значно менше часу на планування та підготовку до уроку. Також, у свою чергу, здобувачі освіти, можуть покращувати свої знання та навички, за допомогою тих самих сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за допомогою різноманітних навчальних сервісів та інтернет ресурсів у тому числі із доступом до інтернету, витратити значно менше свого часу на завдання вчителя.

Хоча, комп'ютер, сьогодні ще не є невід'ємною частиною кожного класу, але поступово відчувається наближення до цього. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій вчитель німецької мови може провести онлайн-подорож або екскурсію, онлайн-розмову із запрошеним носієм німецької мови. Також використання інформаційно-комунікаційних технологій надає гарні можливості для розширення та покращення навчального процесу.

Отже можна зазначити, що інформаційно-комунікаційні технології - це вдосконалена система методів та способів їх використання у процесі навчання із використанням новітніх електронних комп'ютерних технологій та засобів зв'язку.

Дуже вдалими та точними визначенням для терміну інформаційно-

комунікаційні технології зазначено сайті Криворізького Державного Педагогічного Університету у положеннях про використання технологій дистанційного навчання в освітній діяльності Криворізького державного педагогічного університету, а саме – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, зокрема Інтернету [35].

Якщо викладач і здобувач освіти матимуть доступ до практично необмеженого обсягу інформації та її аналітичного оброблення, це надає можливості для безпосереднього включення їх в загальну інформаційну культуру людства.

Термін інформаційно-комунікаційні технології походить від англійської *Information and communications technology*, ICT та часто використовується як синонім до інформаційних технологій, хоча ІКТ це більш загальніший термін, який наголошує на роль уніфікованих технологій та їх безпосереднього об'єднання із телекомунікаціями, такими як телефонні лінії та або бездротові з'єднання, комп'ютерами, програмним забезпеченням, та іншими схожими об'єктами, які дозволяють користувачам створювати та змінювати інформацію, одержувати доступ тощо. Іншими словами, ІКТ складається з інформаційних технологій, а також комунікацій, трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, та функцій мережевого контролю та управління.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології допомагають зробити дистанційне навчання більш зручним, мобільним та привабливим як для вчителів так і для здобувачів освіти. Перевагою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є те, що здобувачі освіти та вчителі можуть одночасно здійснювати навчальний процес у різних локаціях, за різних умов та у різні проміжки часу (синхронна та асинхронна освіти). За таким форматом навчання здобувачі освіти не мають настільки певних часових обмежень. Здобувач освіти може приступити до виконання завдань у зручний для нього

час. Йому потрібен тільки прилад із локальним доступом або доступом до мережі інтернет на зразок комп'ютера, планшета або мобільного смартфона. Також сучасні технології дозволяють навчатися не лише локально, а і у багатокористувацькому форматі наприклад одночасно цілим класом.

Також такий формат організації навчального процесу німецької мови, під час якого ми використовуємо зазначені сучасні інформаційно-комунікаційні технології, дозволяють здобувачам освіти розвиватися у зручному для нього темпі навчання. У цьому процесі допомогою будуть мультимедійні засоби навчання, навчання в онлайн форматі, цікаві медіа та інтернет-ресурси. Такий процес навчання дозволяє здобувачам освіти покращувати свої навички та знання і розвиватися в певному напрямку із власною швидкістю, індивідуально для кожного здобувача освіти. Можливими перешкодами для використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можуть виступати у попередній наявності відповідних технічних засобів комунікації і зв'язку, освітніх технологій, що мають бути добре сплановані, розроблені та підготовлені, щоб у результаті мати відповідний позитивний вплив на здобувачів освіти.

Дуже перспективним стає використання технології перевернутого класу (від англ. flipped classroom) за рахунок вивчення нового матеріалу здобувачами освіти виконується вдома у зручній для цього час, а при роботі із вчителем головний напрям роботи спрямовано на виконання практичних вправ та завдань, індивідуальні консультації вчителя, оцінювання навчання тощо. Формат такого викладання зручно використовувати якщо присутні часті випадки пропусків занять з поважних причин. Тому увесь теоретичний матеріал викладався для самоопрацювання а практичні навички та оцінювання виконувалось при відвідуванні здобувачів у закладах загальної середньої освіти [12].

Сьогодні сучасному вчителю надані потужні інструменти для планування, підготовки та створення навчальних матеріалів для організації навчання перевернутого класу на зразок різноманітних сервісів Microsoft, Google,

опитувальників, онлайн-ових редакторів тестів та відео тощо, а також вже створених вправ у формі ігор, квізів та пазлів тощо.

Наступним критерієм за ступенем важливості, для даного виду навчання, є те, що усі матеріали та інструменти, що використовуються для ознайомлення та вивчення певної інформації мають бути розроблені із урахуванням віку та інтересів здобувачів освіти. Додатковими до розгляду є такі фактори, як часткова або повна відсутність потрібних комп'ютерних та або технічних навичок, які також необхідно враховувати при використанні цих технологій у навчанні. Закладам загальної середньої освіти треба розуміти, що освітні технології виступають лише в якості інструменту, а її успіх від його використання значною мірою залежить від обраних підходів до її планування, використання та постійного вдосконалення.

Принцип поєднання звукового супроводу із візуалізацією зображення, на зразок текстів дає вигідну можливість всебічного та ефективного розвитку мовних навичок здобувача освіти при вивченні іноземної мови зокрема німецької. Саме тому ефективність навчання підвищується при використанні засобів що поєднують сприймання інформації різними органами відчуттів. Серед яких можна виокремити наочні презентації із застосуванням мультимедійних засобів, що поєднують разом графічну статичну та динамічну інформації, аудіо інформацію. Підсиленню сприймання інформації допомагає використання стерео режимів, що дозволяє відокремлювати інформацію за напрямком надходження, відчувати глибину. Більш досконалим та перспективним в цьому напрямку є використання засобів віртуальної та доповненої реальності.

На уроках німецької мови у закладах загальної середньої освіти за допомогою технічних засобів на зразок комп'ютера, мобільних пристроїв, смартфонів, планшетів та інших засобів персонального користування можливо вирішувати значний перелік необхідних дидактичних задач, серед яких треба зазначити [3]:

- формувати навички і вміння читання, використовуючи електронні текстові файли різних форматів безпосередньо з постійної пам'яті пристрою, що

використовується, або через загрузку даних з локальної мережі чи інтернет-мережі із контрольовано поступовим підвищенням рівня складності різного рівня складності;

- удосконалювати вміння аудіювання на основі автентичної звукової інформації: сприймання текстів що проговорюються носіями мови, прослуховування розмов та пісень, переглядання відео матеріалів що містять речову складову;

- удосконалювати вміння писемного мовлення, поповнювати не тільки свій активний словарний запас так і свій пасивний словарний запас сучасною німецької лексикою, використовуючи різні можливості вводу друкованої інформації використання німецької розкладки клавіатури та вивчення її відмінності від розкладки клавіатури що постійно використовується;

- збагачувати здобувачів освіти знаннями, які включають в себе вивчення мовленнєвого етикету, особливості традицій та поведінки народів, що використовують німецьку мову як рідну, в умовах безпосереднього спілкування, особливостей культури та традицій цих країн у тому числі правилами поведінки у цифровому просторі;

- вдосконалювати знання з граматики за допомогою поступового виконання тестів як локально так і у режимі online;

- сформувати стійку мотивацію до пізнавальної діяльності у здобувачів освіти на уроках німецької мови;

- формувати навички місцевого та глобального мислення;

- використання групових вправ різного напрямку через формування одночасного багатокористувацького доступу до навчальних завдань та матеріалів.

- спонукати до використання німецької мови з метою справжнього спілкування з носіями німецької мови [20].

Окрім підручників, використання інформаційно-комунікаційних технологій передбачає застосування широкого кола різноманітних за призначенням та цілями навчання комп'ютерних програм та освітніх курсів.

Деякі з них пропонують вивчення німецької мови із певного рівня починаючи із самого нижнього, інші беруть за мету вдосконалення набутого раніше рівня володіння німецької мови [4].

Слід зазначити, до головного завдання використання інформаційно-комунікаційних технологій, тощо використання навчальних комп'ютерних програм є процес моделювання мовного простіру, задля повного або часткового занурення здобувачів освіти у середовище німецької мови, що сприяє поглибленню, як загальних знань і навичок з іноземної мови, так і комунікативної компетенції здобувачів освіти.

Придатність сучасних інформаційно-комунікаційних у навчанні для використання на заняттях з німецької мови визначається наступними критеріями: сприяння підвищенню ефективності навчального процесу; забезпечення контролю навчальних дій кожного здобувача освіти; підвищення цікавості до вивчення німецької мови; забезпечення оперативного індивідуального оцінювання та корегування наступних навчальних дій та етапів та автоматизованого масштабування цих дій для всіх здобувачів освіти.

Існуючі на сьогодні комп'ютерні навчальні програми можна розділити на три головні групи:

- 1) програми, що за головну мету ставлять введення і активізацію мовних структур і певних форм, та присвячені виключно вивченню тих або інших розділів системи мови;
- 2) програми, що беруть напрямом на навчання із зосередженням на різних видах мовної діяльності;
- 3) контролюючі або оцінюючі програми, що забезпечують певний моніторинг та контроль за рівнем мовних і мовленнєвих навичок, що були сформовані здобувачами освіти [4].

Сприймання комп'ютерних технологій в навчальному процесі потрібно розуміти, не як не механічного помічника або заміну чи вчителя, а як додатковий активний засіб розвитку здобувача освіти та зміцнення, розширення можливостей його розумової та пізнавальної діяльності.

Використання цифрових комп'ютерних технологій дає вчителю можливість звільнити час від монотонної роботи у бік творчої діяльності та створити індивідуальні освітні дорожні карти для здобувачів освіти. Інформаційно-комунікаційні технології активно допомагають здобувачам освіти зрозуміти певні умови та правила, додатково сприяють формуванню навичок читання, письма говоріння та аудіювання.

Використання нових інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює межі освітнього процесу, підвищує його ефективність та корегує цільоспрямованість. Саме завдяки тому, вчителі повинні докладати як умога більше відповідних зусиль, для оволодіння комп'ютерної компетентністю і подальшого їх застосування та впровадження їх у процес створення навчальних матеріалів, планування порядку етапів викладання, процесі викладання та навчання, а також для автоматизації перевірки знань отриманих здобувачами освіти.

Отже, ІКТ якнайкраще відповідають вимогам до структури навчального процесу. Їх використання, максимально наближає та спрощує процес освоєння та вивчення іноземної (німецької) мови до реальних умов та ситуацій і цілком відповідають усім дидактичним вимогам. За допомогою використання комп'ютерних програм та мобільних застосунків що є невід'ємною частиною ІКТ використовуються методичні прийоми, які дозволяють готувати навчальні матеріали, проводити навчання та виконувати оцінку і контроль отриманих знань.

Ефективному використанню мультимедійних комп'ютерних технологій у навчальному процесі сприяє виконання умови, що вказані відповідні технології будуть оптимально і гармонійно інтегровані в цей процес і нададуть безліч нових можливостей, як для вчителя, так і для здобувачів закладів середньої освіти [20].

Отже для ефективного використання зазначених вище мультимедійних та навчальних технологій необхідно створити такі умови, що будуть належним чином відповідати вимогам до формування стійкої соціально-пізнавальної

діяльності, як головної особистісної характеристики здобувача освіти. Програми повинні мати комунікативний характер діалогу, щоб спростити сприймання спілкування з програмним засобом, та водночас додатково заохочувати самостійність здобувачів освіти до отримання нових знань, зокрема через використання комп'ютерних програм та засобів комунікації. Щоб сприяти принципам самореалізації здобувачів освіти, необхідно постійно розвивати їх здібності та слідкувати за балансом та гармонією індивідуальності здобувача освіти.

Вчителі постійно повинні докладати чималих зусиль, щоб власноруч набути відповідної та достатньої комп'ютерної грамотності у застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій та впроваджувати їх на всіх підготовчий етапах та стадіях, навчальному процесі та його оцінці. Використання нових інформаційно-комунікаційних технологій розширює габарити освітнього процесу, акумулюючи його практичну спрямованість та збільшує обсяг отриманих знань у той самий проміжок часу у порівнянні із процесом викладання без застосування відповідних технологій.

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології слід трактувати, як комплекс технологій для створення, накопичення, зберігання та доступу до електронних навчальних ресурсів забезпечення організації і супроводу освітнього процесу за допомогою різних видів спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, зокрема Інтернету

Отже, на основі проаналізованих підходів до формулювання змісту інформаційно-комунікаційні технології та її структурних компонентів можемо зробити певні узагальнення:

- 1) під поняттям інформаційно-комунікаційні технології слід розуміти комплекс інформаційних технологій та пристроїв для їх використання і комунікаційних технологій та засобів зв'язку.

- 2) використання поєднання поданих вище технологій та засобів для підвищення ефективності навчального процесу.

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології слід трактувати, як комплекс технологій для створення, накопичення та зберігання електронних навчальних ресурсів планування, забезпечення організації і супроводу освітнього навчального процесу та доступу до цих ресурсів за допомогою різних видів спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, зокрема мережі інтернет.

Висновки до розділу 1

У процесі роботи над першим розділом розглянуто, що навчання є процесом отримання знань, умінь, навичок та компетенцій завдяки періодичному та системному засвоєнню інформації, практичній діяльності та досвіду, може відбуватися як у формальному середовищі, такому як школа, університет чи професійні курси, так і у неформальних умовах, через самостійне вивчення, спілкування або життєві ситуації.

До розповсюджених технологій навчання іноземної мови, зокрема німецької, можна віднести використання комунікативного підходу до навчання із додаванням інтерактивних методів де використовують ігри, рольові ситуації та різноманітні онлайн-сервіси для вивчення іноземних мов. На зразок таких онлайн сервісів як Duolingo, Babbel тощо.

У процесі роботи, було детально розглянуто і висвітлено основне поняття «інформаційно-комунікаційні технології» в методиці навчання німецької мови.

У процесі теоретичного дослідження було встановлено, що під поняттям «інформаційно-комунікаційні технології» слід розуміти комплекс технологій для створення, накопичення та зберігання електронних навчальних ресурсів планування, забезпечення організації і супроводу освітнього навчального процесу та доступу до цих ресурсів за допомогою різних видів спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, зокрема мережі інтернет.

Було встановлено, що сучасні інформаційно-комунікаційні технології як система процесів та способів використання методів під час навчально-виховного процесу із застосуванням перспективних електронних технічних засобів для зв'язку у поєднанні із спеціалізованими навчальними програмами робить навчальний процес більш зручним та ефективним.

Для інформаційного забезпечення навчального педагогічного процесу кожен викладач та здобувач освіти повинні мати доступ до практично необмеженого обсягу інформації і її аналітичного оброблення, можливості відтворення або безпосереднього включення в інформаційний простір іншомовного суспільства.

Грунтовний аналіз науково-методичної літератури науковців з теми дослідження дозволяє зробити висновок, що на сучасному етапі викладання іноземних мов значна увага приділяється використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Використання навчальних програм, відео, презентацій, мобільних застосунків на уроках значно підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови та покращує інтенсивність та якість навчального процесу. Під час використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій засвоюється набагато більший обсяг матеріалу, у порівнянні із традиційними формами та методами навчання.

Встановлено, що використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є актуальним у навчанні іноземних мов і що це є одним із шляхів розвитку особистості здобувачів освіти. Оскільки вивчення іноземних мов є важливим та актуальним аспектом сьогодення.

У процесі виконання роботи було виявлено, що ефективним методом викладання та вивчення німецької мови є, безперечно, спілкування, яке максимально відтворено або наближено до реальних умов мовного середовища. А отже використання ІКТ для створення цих умов надасть найліпші умови для засвоєння німецької мови здобувачами закладів середньої освіти.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Способи застосування та роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках німецької мови

Особливість вивчення німецької мови полягає в орієнтуванні на особистісно-орієнтований підхід до навчання, адже за наявності особистого інтересу у здобувача освіти набагато легше підтримати у належному темпі виконання завдань, невимушене спілкування ніж при застосуванні примусового підходу до навчання. Особистісно орієнтований підхід - це процес підготовки та організації навчання із створенням усвідомленості у здобувача освіти необхідності виконання завдань, спілкування німецькою мовою, розкриття знань про культуру та побут із позитивними емоціями до процесу виконання завдань вчителя та вивчення мови в цілому. При відповідній організації цього процесу, кожне висловлювання здобувача освіти буде вмотивовано максимально природно [23].

Серед загально прийнятих елементів комунікативної компетенції у процесі навчання німецької мови, слід розуміти мовний, мовленевий та соціокультурний. До першого можна віднести знання фонетики німецької мови, лексики та граматики. Другий, складається з формування навичок письма, читання та говоріння. Соціокультурний елемент складає знання етикету німецької мови, діалектичного різноманіття та особливостей для виконання нормального спілкування.

Успішному досягненню усіх поставлених навчальних цілей зарадить використання сучасних інтерактивних навчальних програм та застосунків для розвитку комунікативної компетентності здобувачів освіти. Адже сам процес спілкування розуміється як обмін інформацією (думками), вмінням використовувати мову як засіб для досягнення взаєморозуміння між людьми та або різними спільнотами.

При організації процесу спілкування краще використовувати завдання пов'язані із інтересами здобувачів освіти, також треба використовувати такі ситуації, що пов'язані з їх індивідуальними сприйманням та досвідом, а отже пропонують можливість здобувачам освіти продовжити накопичення отриманого досвіду, допоможуть розкритись здобувачам освіти та поділитись власними враженнями. Поступово ці завдання треба корегувати у відповідності до планів та цілей навчальної програми.

Останнім часом набуває великого значення питання про використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у закладах загальної середньої освіти. Зважаючи на особливість та складність викладання іноземних мов, зокрема німецької цей предмет являє собою вдалий приклад для впровадження та постійного застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні. На уроках німецької мови можна впроваджувати використання ІКТ на кожному з його частин та етапів. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій виступає у ролі поєднання нових технічних засобів, комп'ютерних технологій та нових форм та методів навчання що являє собою окремого нового підходу до організації навчального процесу.

Дослідженню питань, пов'язаних із використанням та впровадженням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування іншомовної компетентності під час планування та безпосередньо на заняттях з іноземної мови, зокрема німецької займались такі науковці, як А. Волинець, Є. Азимов, Є. Маслико, О. Громова, Р. Вільямс, Т. Кірш, М. Löschmann.

Оскільки головною ціллю навчання іноземної мови – це процес формування та розвиток комунікативних здібностей здобувачів освіти, та навчанню практичного оволодіння іноземною мовою. Не можна заперечувати традиційні підходи оволодіння німецькою мовою проте сучасний стрімкий розвиток технологій та дуже інтенсивний темп сучасного життя вимагає врахування оптимізації навчального процесу із урахуванням сучасного стану розвитку науки та технологій.

На сьогоднішній день головним трендом, дієвим та найпоширенішим методом у практиці викладання та навчання німецької мови, безперечно, є комунікативно-орієнтований, який максимально відтворено або наближено до реальних умов іншомовної середовища. До одного із вдалих засобів застосування цього методу є приклади, як активного, так і комплексного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, адже саме ці технології надають миттєвий доступ до великої кількості типів джерел інформації, активізують навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти, значно скорочують загальний час на вивчення мови до потрібного та відповідного рівня, полегшують сприймання та підвищують мотивацію до виконання класних та домашніх завдань, значно підвищують якість у самоосвіті, а також допомагають у плануванні та впровадженні нових методів та форм навчання, дають принципово нові можливості для розвитку та покращення мовленнєвих навичок.

Сучасний стан розвитку суспільства ставить перед вчителем низку завдань щодо розвитку особистісно важливих якостей здобувачів освіти, а не тільки формальні передачу знань. Роль знань виступити у якості засобу розвитку особистості здобувача освіти. Різноманітні та привабливі можливості для цього надають саме сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Для підвищення ефективності навчання, на всіх його етапах, все частіше вчителі використовують безпосередньо на уроках німецької мови сучасні комплексні інтерактивні системи, платформи та ресурси, як засіб покращання усіх навичок здобувачів освіти. Тож немає загальної потреби нагадувати,

зайвий раз, про необхідність та важливість використання комп'ютера у якості засобів комунікації та зв'язку. Адже застосування комп'ютерних технологій надають один із головних інструментів педагогу, особливо на сьогоднішній день, у під час майже постійного дистанційного або змішаного навчання. Слід підкреслити, що застосовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології на уроках німецької мови, можна не тільки пришвидшити процес підготовки та викладання обсягу інформації для успішного засвоєння уроку по предмету, та й пробудити в здобувачів освіти інтерес до предмета в цілому, так і сформувати стійку звичку їх до самостійного та цілеспрямованого пошуку, потреби аналізу, узагальненню інформації та рефлексії отриманої інформації та знань.

Усі здобувачі освіти на сьогоднішній день мають смартфони, або планшети і це, зрозуміло, робить коригування та відголос на освітній процес: оскільки велика кількість здобувачів освіти, хто безпосередньо на уроках маючи доступ до мережі інтернет, користуються своїми приладами при підготовці, виконання та складання індивідуальних або групових вправ та контрольних робіт.

Враховуючи той факт, що використання відповідного обладнання із доступом до мережі інтернет дозволяє виходити в різні розважальні ресурси та соціальні мережі безпосередньо під час проведення групових вправ та на заняттях негативно впливає на весь процес навчання. Тому необхідно, тим, хто дійсно хоче надавати або отримати якісні знання, навчитись використовувати свої сучасні комп'ютеризовані засоби для саме навчання у відведений на це проміжок часу. Існує думка, що для цього необхідне власне бажання користувача і у деяких випадках відповідна сила волі та розуміння шкідливості цих дій. Також можна використати досвід деяких європейських закладів освіти де здобувачам пропонується видавати учбові пристрої а використання власних заборонено. На приладах що пропонується використовувати для навчання встановлені ті доступи та додатки, що дозволяють зосередитись саме на навчальному процесі без відволікання на інше що не має відношення до навчання. Така практика також дієва але потребує більше коштів та

організаційних заходів [25].

Використання автентичних засобів на зразок гравюр, малюнків, текст, аудіо та відео записів, тощо) дозволяє здобувачам освіти більш детально познайомитись із традиціями, культурними цінностями та історією народу-носія німецької мови та завдяки цьому більш невимушено зануритись у процес навчання. Знайомство з культурою та традиціями може відбуватися через текст та ілюстрації до нього, аудіо запис пісні чи розповіді носіїв мови, фрагменти пізнавальних краєзнавчих відео фрагментів, опис різних етапів історії та мальовничі зображення цих подій на відповідних інтернет ресурсах або навіть краще, повне занурення завдяки використанню технологій віртуальної та або доповненої реальності у середовище із можливістю віртуальної екскурсії або навіть участі у грі мета якої захопити увагу здобувачів освіти, познайомити із культурою та традиціями носіїв мови та одночасно отримати досвід у вивченні певного навчального матеріалу .

Останнім часом система освіти всього світу зазнало значних змін, а особливо при викладанні іноземної мови, пов'язаних, як із негативними причинами на зразок військових конфліктів та пандемій, так і з позитивними. Серед останніх головним є стрімкий розвиток науково-технічного прогресу. Зокрема у навчальний процес швидко входять все нові і нові форми використання інформаційних технологій, такі як використання глобальних інтернет-ресурсів, різноманітні аудіо та відео сервісів, застосування презентації у режимі онлайн, постійними атрибутами навчання стали комп'ютерні програми, мобільні застосунки із доступом до мережі інтернет тощо.

Активною розробкою і впровадженням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процес навчання, в тому числі із використанням мультимедійних складових, займаються різні дослідники, як наприклад А. Волинець, Є. Дмитрієва., Є. Полат, С. Новиков, Т. Поліпова, Л. Цветкова і т. д.

Після комп'ютерної революції та появи мобільного зв'язку, що розвивалась з 80-х років ми вступаємо до нової ери інтернету на штучного інтелекту. Від появи персонального комп'ютера та мультимедійних засобів до

застосування у нашому житті вже загально відомої глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет. Новим викликом для суспільства стає питання використання штучного інтелекту та способів його застосування. Усі ці нововведення дуже швидко та легко увійшли у сучасне життя, та вже непомітно використовуються майже у побуті і всіх професійних напрямках та галузях. [4]

Серед форм роботи із спеціалізованими навчальними комп'ютерними програмами та мобільними застосунками на уроках німецької мови можна виокремити підрозділи з розвитку навичок граматики та вдосконалення словникового запасу; покращення вимови у здобувачів освіти; навчання письму, застосуванню монологічного і діалогічного мовлення тощо.

Використання технічних комп'ютеризованих засобів на уроках німецької мови дозволяє реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, значно підвищує зацікавленість і як наслідок збільшує активність, мотивацію здобувачів освіти, дозволяє прискорити процес підготовки та власне навчання, а також забезпечує для них зручне, безпечне та комфортне середовище для отримання нової інформації та навчання.

Серед різноманіття застосування різних способів використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можна виокремити наступні методи: метод інтерактивних тренажерів; метод інтерактивних програм; метод ігрових вправ та метод занурення в середовище мови.

Перший можна використовувати за допомогою інтернет ресурсу www.liveworksheet.com, що здатен допомогти у формуванні навичок з граматики та надає інструментарій, що робить вивчення нових лексичних одиниць зручним та легким,

За допомогою таких програм, як Quizlet, LearningApps, WordWall, Kahoot, Всеосвіта, Мій Клас, На Урок можна використовувати метод інтерактивних програм, що допомагає здобувачам освіти удосконалювати та закріплювати власні навички з лексики та граматики,

Метод ігрових вправ сприяє вивченню нового лексичного матеріалу під час моделювання реальної ситуації спілкування між здобувачами освіти або

здобувачем освіти та вчителем.

Метод цілковитого занурення в середовище німецької мови за допомогою інтернет ресурсів з автентичними текстами або моделювання розповсюджених ситуацій для обговорення, тим самим спонукаючи здобувачів освіти до відповідної мовної реакції. Комбінація цих методів надає можливість отримати кращий результат у порівнянні із окремим використанням цих методів.

Використання цих методів надасть перевагу у засвоєнні лексичних та граматичних одиниць та дозволяють здобувачам закладів загальної середньої освіти засвоїти навчальний матеріал невимушено та із задоволенням[2].

На етапі створення стійкої рефлексії здобувачів освіти одним із найкращих методів для повтору та закріплення пройденого навчального матеріалу є використання комп'ютерних ігор у різних виглядах та адаптованих під цілі навчання, оскільки він гарно мотивує здобувачів освіти до розумової та навчальної діяльності, як окремого здобувача освіти, так і відповідної групи де згуртовує створений міні колектив для виконання групових вправ без компонентів суперництва всередині групи [6].

Дуже вдалим є використання ігрового середовища, де можна поєднувати ігровий процес із цілями навчання. Як приклад, гра Маріо, яка створена за допомогою сайту www.wordwall.org і представляє собою лабіринт, де потрібно знайти вірну лексичну чи граматичну одиницю на швидкість, тікаючи від ворогів-монстрів. Схожих прикладів багато у мережі Інтернет, та багато з них потребує коригувань відповідно до цілей навчання.

Здобувачам освіти дуже подобається завдання, що подані у ігровій формі та із елементами змагання, під час яких мимоволі виконується певна розвага, та одночасно з цим вони запам'ятовують новий навчальний матеріал. Поняттю «гра» відповідають декілька однаково цінних визначень.

Як приклад, Джилл Хадфілд, що є авторкою багатьох книг, доповідей та публікацій за темами комунікативних ігор та способів їх використання під час навчального процесу, розглядала процес гри, як свідому діяльність із певним набором правил, встановленою метою та елементом розваг та веселощів [44].

Ігри можна ділити за різними класифікаціями. Дж. Хадфілд розділяє усі існуючі мовні ігри на дві великі підкатегорії: лінгвістичні, як ті що направлені на правильне застосування граматичних форм та комунікативні, як ті що спрямовані на вдалий обмін інформацією. А в іншій класифікації за Хадфілд звертає увагу саме на лінгвістичні та комунікативні аспекти [44].

Отже, під час вивчення німецької мови дуже потрібно обрати саме особливий підхід до здобувачів у закладах загальної середньої освіти. В цьому значно допоможуть сучасні інформаційні та комунікаційні технології, використання штучного інтелекту та елементів віртуальної реальності тому що вони можуть зацікавити здобувачів освіти. Також завдання у такому форматі набагато легше та потребує менше часу для сприймання та виконання.

Для розвитку різних компетентностей здобувачів освіти при вивченні іноземних мов, зокрема німецької та для успішного досягнення поставлених навчальних цілей вкрай важливо та необхідно використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Також під час вивчення німецької мови у закладах загальної середньої освіти дуже важливим завданням є спрямувати погляд саме на необхідність цих знань та способу їх отримання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій у подальшому житті здобувачів освіти у сучасному суспільстві, а також їх постійного вдосконалення, використання та оцінки.

У сучасному світі технічні засоби отримання інформації та зв'язку займають велике значення у побуті людей, а особливо людей молодшого віку. Здобувачі освіти користуються планшетами, телефонами та іншими технічними засобами навіть на уроках у власних потребах і у багатьох випадках не у цілях навчання. Саме тому, перед вчителем, стоїть вкрай важливе та відповідальне завдання зацікавити здобувачів освіти у вивченні іноземних мов, зокрема німецької, використовуючи при цьому сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Для цього існує безліч різноманітних комп'ютерних програм, навчальних ресурсів, технічних платформ, подкастів, відео та аудіо мобільних застосунків та ін. Для досягнення мети навчального процесу просто

зараз необхідно використання сучасних інтерактивних навчальних програм для стрімкого розвитку різних компетентностей здобувачів освіти, особливо комунікативної. Адже комунікація та спілкування – це процес обміну думками, вміння використовувати мову як інструмент для досягнення порозуміння між групами різних культур, традицій та людських цінностей [33].

При організації навчання краще використовувати саме такі ситуації, що стосуються поглядів та інтересів здобувачів освіти, пов'язані з їх власним досвідом, проте потрібно також враховувати вікові особливості розвитку здобувачів закладів загальної середньої освіти та потреби. Розглядання інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні німецької мови стає необхідною частиною для зацікавлення здобувачів освіти та їх подальшого успішного засвоєння ними всіх етапів навчання.

2.2. Методичні рекомендації щодо використання сучасних інформаційно комунікаційних технологій в процесі навчання німецької мови з теми «Комунікація та засоби зв'язку»

Якщо раніше, найважливішими серед засобів масової інформації були телебачення і радіо, оскільки радіо та телевізійні програми проглядалися та прослуховувалися великою кількістю людей різного віку, то зараз ситуація докорінно змінилась на користь інтернету.

У більшості тому, що телебачення для передають актуальні стріми, онлайн репортажі, та описи головних подій та новин, дискусії, передвиборних дебатів та телевізійних шоу, розважальні та спортивні програми, науково-популярні передачі та навчальні програми для людей різного віку можна також дивитись через мережу інтернет у режимі онлайн, а також на додачу переглядати записи минулих ефірів та використовувати розвинену систему пошуку необхідного телевізійного контенту.

Радіомовлення також доступне у мережі інтернет і тому з другого за поширенням займає третє місце відразу після телебачення, тому що може бути лише почуте. Саме тому на радіо, завжди найбільша увага приділяється саме музичним творам, актуальним новинам та іншим аудіо повідомленням, тощо.

На останньому місці посідає сучасна преса, яка хоч і є найстарішим засобом масової інформації, проте і досі представлена доволі великим асортиментом газет, журналів, буклетів та інших друкованих паперових видань. Це тому, що інформація може бути лише прочитана або переглянуті статичні графічні образи малюнки, графіки, фотографії тощо. І навіть тут спостерігається тенденція до переходу у цифровий вигляд та з використанням інтернет технологій [38].

Отже швидке зростання значення інтернету та його вплив на розвиток

пов'язаних з ним технологій і як наслідок на наше повсякденне життя можна також пояснити за рахунок поступового та всебічного поглинання попередніх місць засобів масової інформації. Оскільки тепер у мережі інтернет можна знайти усі види засобів масової інформації разом, та на додачу наприклад скористатися іншими послугами придбати будь-які товари, забронювати квитки, завантажити необхідну інформацію, взяти участь у різних онлайн конференціях, виступах, форумах, блогах тощо. Також через інтернет можна виконувати комунікацію як з одним так і із багатьма людьми одночасно вести телефонні або переговори, проводити аудіо ті відео конференції, надсилати листи, передавати дані та робити безліч інших потрібних у сучасному світі речей.

Тому ми вважаємо, що тема «Комунікація та засоби зв'язку» у закладах загальної середньої освіти займає важливе місце та відіграє дуже важливу роль. За головну мету до уроків за темою «Комунікація та засоби зв'язку» у 8 класі є представлення інтернет технологій та комунікацій вагомому фактору та найважливішого і найвпливовішого із засобів нашого повсякденного життя; збагачення та розширення знань здобувачів освіти про використання ІКТ як у побуті та в навчанні. Таким чином, на цих уроках використовуються різні формати вправ та форми роботи для кращого засвоєння здобувачам освіти даної теми. Такі форми як письмові та усні завдання, презентація, використання аудіо та відео матеріалів, які додаються до конспекту дають можливість всебічно охопити поданий та засвоїти матеріал, із цікавістю поринути у світ інтернету та комп'ютерних технологій та одночасно покращити навички володіння німецькою мовою.

Також під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» головною розвивальною метою є намагання встановити певний рівень комунікативних здібностей здобувачів освіти, навички усного мовлення, говоріння та письма за рахунок вивчення відповідного лексичного матеріалу застосування відповідних засобів комунікації наочно та практичного їх використання у процесі навчання. Говорячи про освітню мету, мається на увазі потребу

розширення загального досвіду здобувачів освіти у сфері інформаційних технологій, поглибити знання пізнавальною інформацією про сучасні засоби комунікації та розширення цих знань здобувачів освіти про цю сферу.

Тема «Комунікація та засоби зв'язку» є дуже цікавою і захоплюючою у 8-9 класах на базовому рівні освіти, при вивченні просто потрібно використання сучасних інформаційно комунікаційних технологій. Адже щоб здобувач освіти дійсно гарно засвоїв матеріал, запам'ятав та усвідомив його, викладення матеріалу лише у формі лекції-розповіді замало. Тому у цьому випадку можна використати безліч прийомів та засобів використання сучасних інформаційно комунікаційних технологій: комп'ютер, планшет, монітор, телевізор або мультимедійний екран з підключенням до мережі інтернет або без неї. Можна провести безліч видів роботи із цими засобами.

На уроках, під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» у 8 класі, поступово розглядаються різні лексичні теми пов'язані з комп'ютером, телефоном, інтернетом та їх використанням. І вже під час вивчення цієї ж теми у 9 класі за мету ставиться збільшення обсягу знань з теми, як то розвиток, збагачення та удосконалення комунікативної компетенції у якості бази для подальшого отримання іншомовної компетентності. А також для досягнення мети як у процесі навчання над цією темою так і підготовки до неї застосовуються різні прийоми та форми роботи із обов'язковим залученням сучасних інформаційно комунікаційних технологій.

В сучасній освіті для використання на уроках іноземної мови пропонується великий вибір різноманітних комп'ютерних засобів, програм та застосунків. Вивчення німецької мови не є виключенням, і особливо застосування ІКТ актуально це під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» у середній школі. Наприклад у 8 класі, для набуття встановлених певних навичок та знань застосовуються різноманітні навчальні програми, програми тренажери - для цілеспрямованого закріплення знань та умінь, програми контролю та оцінки знань, - для контролю якості засвоєних знань та їх коригування, також використовуються ігрові програми.

Серед використання ІКТ можна виокремити використання сучасних комп'ютерних програм та застосунків для реалізації наступних цілей та завдань:

Під час навчання фонетиці основними є набуття навичок безакцентної вимови та розпізнавання на слух із подальшим вдосконалення навичок вимови стосовно нового лексичного мовного матеріалу та формування правильної вимови у здобувачів освіти.

Під час навчання лексики та фонетиці зручно використовувати таку програму, як Duolingo (<https://www.duolingo.com/>). Це простий, зручний та безкоштовний сервіс для вивчення не тільки іноземних мов в ігровій формі. Наразі доступним до навчання є також музика та математика. Duolingo – одна з найпопулярніших програм у світі у розділах «Навчання» та «Освіта». Найчастіше програму використовують у якості мобільного застосунку для мобільних пристроїв або планшетів, проте також сервіс можна використовувати і на стаціонарних персональних комп'ютерах. Під час проходження уроків користувачі у сервісі доступні вправи на аудіювання та вимову.

Використання платформи Дуолінго надає функціонал роботи «Duolingo для шкіл», що дозволяють вчителям закладів середньої освіти відстежувати дії та результати своїх здобувачів освіти. Можливо, одна з ймовірних причин тому - використання методу прямого перекладу використовує Duolingo є ефективним до простих слів та коротких фраз, ніж до складних. Тому більш прості з них можуть бути переведені більш точним способом з однієї мови на інші і, а тому сприятливіші для методу прямого перекладу у Duolingo.

Початок роботи на даному ресурсі потребує наявності доступу до інтернету та комп'ютер, планшет, телефон або інший схожий пристрій. Далі необхідно виконати реєстрацію, створивши для цього новий обліковий запис на порталі Duolingo, використовуючи власну електронну адресу або вже існуючий обліковий запис у Google або Facebook. Для створення облікового запису, треба натиснути кнопку із написом «Почати» та дотримуватись подальших вказівок, щоб створити свій власний профіль на Duolingo.

У випадку, якщо вже є обліковий запис на платформі Duolingo, треба

натиснути на кнопку із написом «У мене вже є обліковий запис» та ввести свою адресу електронної пошти або ім'я користувача та раніше створений пароль для входу. Для створення нового обліковий запис треба натиснути кнопку «Почати» та пройти етап створення профіля на платформі Duolingo.

Після реєстрації та входу можна користуватися даним ресурсом. Вибір вивчення німецької мови можливий для носіїв різних мов. З усього курсу, можна обрати створену тему наприклад «Інтернет» та закріпити вивчений матеріал, і лише після завершення певного етапу покращити власні навички з аудіювання, письма та вірної вимови. На етапі завершення проходження кожної теми та вивчення лексичного матеріалу, ресурс Duolingo пропонує оцінити якість знань шляхом прослуховування, а потім приговорюванням фраз та слів із наступним вивантаженням їх безпосередньо у сервіс. На платформі присутня автоматична перевірка правильності вимови.

Оскільки ефективне застосування відео фрагментів на заняттях вимагає попереднього планування їх та демонстрації у відповідності з поставленими цілями навчання. Серед важливих методичних вимог слід зазначити наявність вступної та заключної промови викладача, як до початку, так і після демонстрації відео фрагментів, відповідного коментованого супроводу.

Загалом, у закладах загальної середньої освіти найчастіше можуть використовувати, за наявності, телевізор, комп'ютер проектор, інтерактивну дошку, а можливо й системи доповненої або віртуальної реальності, які допомагають продемонструвати статичні та динамічні зображення, уривки відео матеріалів тощо. Ті самі пристрої використовують інших вправ, виключаючи необхідність додаткового обладнання.[27]

Головною вимогою до візуальних засобів навчання можна зазначити якісне представлення об'єктів та предметів, їх властивостей та процесу дії із ними. Перехід від статичних зображень до динаміки, наприклад при використанні відео фрагментів наближає здобувачів освіти до життєвих ситуацій, а також сприяє розвитку мовлення та говоріння. Відео матеріали мають бути доступні як за темою, так і за завданням, і тривати до 3 хвилин в

середньому, на відміну від раніше пропонованої тривалості в 3-5 хвилин. Це можна пов'язати з прискоренням темпу сприймання інформації, оскільки більш звично, а відповідно і зручно сприймати менш довгі відеоматеріали, які зараз використовуються на багатьох популярних відео сервісах.[33]

При впровадженні фільмів та відео фрагментів допоможе використання будь з яких популярних відеосервісах, таких як Instagram, You Tube та інших. Але більш доцільно використовувати спеціалізовані ресурси на зразок Deutsche Welle (<https://www.dw.com>). Де дидактичні матеріали розподілені за гарно структурованою схемою, граматичними та лексичними темами, також додані можливості переглянути телевізійні новини, більше дізнатися побут німецькомовних країн та особливості життя у них, а завдяки функції «*langsam gesprochene Nachrichten*» (новинам із сповільненою швидкістю) надається можливість зрозуміти повідомлення та орієнтуватися у поточній світовій політиці. Доступна функція завантаження матеріалів з метою їх наступного перегляду. Завантаження можна робити на різні прилади телефон. Увесь наданий матеріал та робота із сервісом безкоштовна та максимально інтерактивна. Саме тому цей ресурс був зручний при вивченні німецької мови, зокрема у закладах загальної середньої освіти [40].

Ефективною є також методика демонстрації відеоматеріалів на початку занять використовуючи при цьому уривки відомих кінофільмів. Поєднання цікавої та знайомої теми надає сильний емоційний вплив, демонстрація цих фрагментів одразу налаштовує слухачів на сприймання іноземної мови та скорочує до мінімуму моментнеобхідного психологічного переналаштування, дає базові зорові налаштування для подальших логічних пояснень викладача. Доречно використовувати такі матеріали, які будуть слугувати самостійним джерелом інформації на додаток до викладення конкретних питань викладача. Застосування сучасних інформаційно комунікаційних технологій в кінці уроку доречно використовувати для закріплення та оцінювання отриманих знань. Направлення на систематизацію та закріплення навчального матеріалу дає можливість загострення уваги слухачів на ключових моментах уроку а

оцінювання отриманих знань швидко фіксує обсяг засвоєного матеріалу [22].

Успішна реалізація цього прийому може бути виконана за умов використання великої кількості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, серед яких, найбільш доцільними виступатимуть саме аудіо-візуальні засоби та обладнання для створення віртуальної реальності. Значне спрощення при поясненні завдання для самостійної роботи відбувається завдяки застосуванню у цей процес сучасних інформаційно комунікаційних технологій, адже це процес стає майже автоматизований.

Під час навчання основ граматиці відбувається процес поступового розширення постійного запасу граматичних засобів, оволодіння новими граматичними формами та їх застосуванню у мові здобувачами освіти. Також при переході від базового рівня освіти до профільного відбувається формування рецептивних граматичних навичок, навичок швидкого розпізнавання, обробки та втілення у мовленні всіх структурних та комунікативних типів німецької пропозиції, успішне оволодіння потрібними граматичними випадками та явищами на зразок, розпізнавання та вживання у повсякденному мовленні різних форм та типів конструкцій.

На уроках під час теми «Комунікація та засоби зв'язку» у 8 класі вивчаються граматичні конструкції «Meiner Meinung nach», «selbstverständlich...», «Ich finde, dass...» «offenbar...» «Ich denke, dass...» «um...zu» +Infinitiv,» та інші.

Як було нами раніше зазначено, однією з найважливіших методичних вимог є наявність вступної і заключної промови викладача, як до, так і після запропонованої демонстрації аудіо або відео фрагменту та або відповідного та належного коментованого супроводу під час перегляду цих матеріалів.

Саме тому, наприклад, дуже вдалим буде присутність обговорення та пропозиція поділитись своїми емоціями та враженнями після переглянутого відео матеріалу, використовуючи дані лексичні одиниці та граматичні конструкції. Або обрати схожу тему для обговорення.

Наприклад, можна зробити урок-дискурс про необхідність використання

комп'ютера в нашому повсякденному житті або підготувати окремі питання для кожного здобувача освіти. Швидко підготувати такий дидактичний матеріал допоможе загальновідомий ресурс Wardwall. На його сайті можна обрати, як вже готові завдання на аналогічні теми, в яких є велика кількість питань для обговорення, так і створити свої власні завдання. Послідовно відкриваючи сторінки із завданнями ми можемо бачити різноманітні питання за темою уроку «Комунікація та засоби зв'язку», які підходять для обговорення як у восьмому, так у період перевірки та закріплення теми у дев'ятому класі закладів загальної середньої освіти.

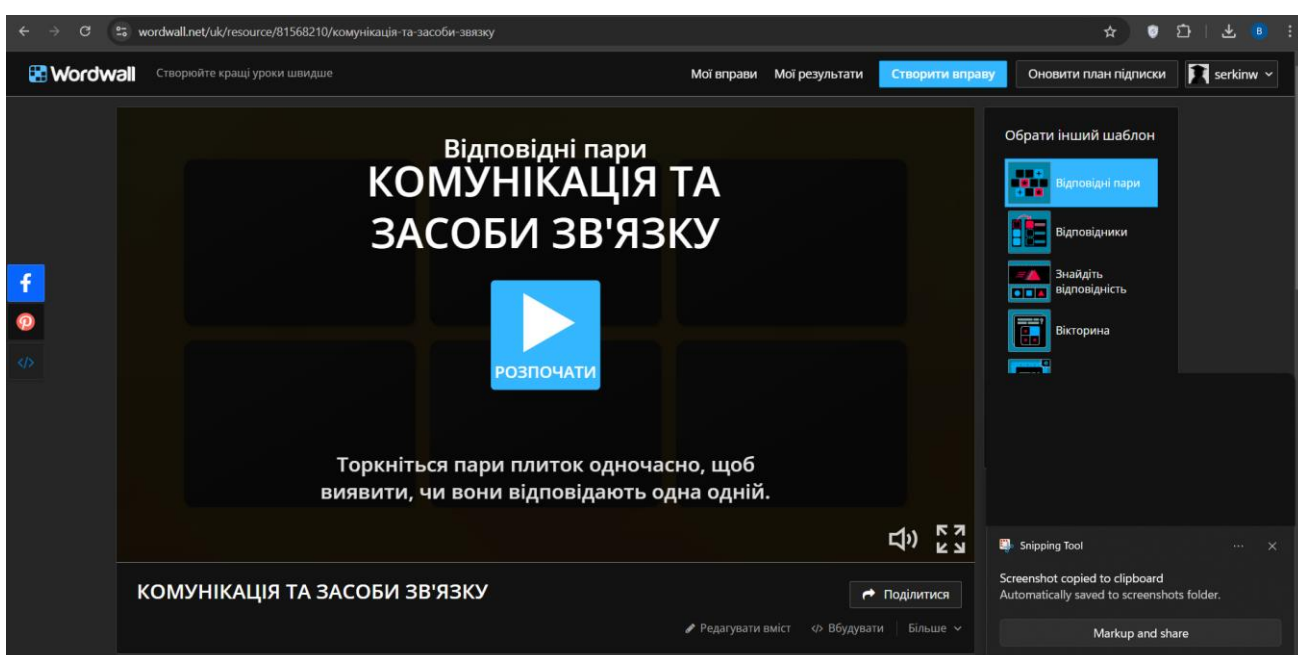

Рис. 2.1. Приклад фрагменту вправи для уроку-дискурсу за допомогою сайта Wardwall на тему «Комунікація та засоби зв'язку»

Під час роботи з лексикою потрібно зосередитись на формуванні логічної структури лексичних одиниць, збагачення словника потенційних синонімів, вдосконалення навичок розпізнавання та застосування у мовленні вже вивчених лексичних одиниць; формуванню лексичних навичок з читання, аудіювання, говоріння та адекватних навичок писемного мовлення.

Важливе значення посідає етап освоєння лексики здобувачами освіти під час вивчення німецької мови. Та особливо при вивченні теми «Комунікація та засоби зв'язку». Часто слова, вивчені на перших та або попередніх уроках за

даної теми, забувалися здобувачами освіти до підсумкового оцінювання в якості тесту або контрольної роботи і не відкладалися у здобувачів освіти у довгострокову пам'ять. Але за допомогою платформи Quizlet здобувачам освіти буде простіше засвоїти та закріпити раніше вивчений матеріал у цікаві, захоплюючій та зрозумілій формі. Це значно краще і ефективніше ніж банальне багаторазове повторення слів та або виразів і майже не дає ефекту постійного ефекту у довготривалій час.

Quizlet виноситься до безкоштовних інтернет сервісів, що дозволяють швидко та легко запам'ятовувати різні види інформації, за рахунок представлення останньої у вигляді навчальних карток. Програма чудово налаштується до викладання різних предметів, пов'язаних із полегшенням запам'ятовування великого обсягу інформації, зокрема німецької мови.

Старт програми Quizlet відбувається після реєстрації у системі. Викладачам потрібно поставити позначку біля тексту «Я вчитель», та натиснути на кнопку із написом «zareєструватися». У системі Quizlet зручно реалізована можливість відправки здобувачам освіти посилання на відповідний модуль, курс або конкретну вправу, окрім того система пошуку дозволяє виконувати самостійний вибір потрібного контенту за вказаним у фільтрах пошуку ім'ям викладача або назви вправи.

Вчитель має можливість самостійно створювати блоки та модулі за потрібною темою або обрати вже створені іншими користувачами системи. В процесі роботи існуючий модуль можна за потребою корегувати відповідно до поставлених цілей навчання, додаючи до них різні фрагменти картинки, аудіо та відео файли, також дана функція доступна і у здобувачів освіти.

До головних плюсів застосунку можна віднести функціональні можливості щодо створення власних навчальних матеріалів, що направлені за цілями, змістом та складністю відповідно до встановлених груп чи окремих здобувачів освіти різного рівня, зокрема у закладах загальної середньої освіти. Цей факт займає важливу роль при застосуванні індивідуального та персоналізованого підходу у вивченні німецької мови у закладах загальної

середньої освіти.

Систематичне подання матеріалу, починаючи з перших уроків теми, здобувачі освіти набувають навички активної лексики за допомогою програми, дає можливість поступово додавати нові лексичні одиниці. До того ж особливістю є те, що користувач вправи може робити це додавання самостійно, як то додавати нові лексичні одиниці, робити відповідні атрибути до цих слів, які за його думкою потрібно повторно опрацювати або просто звернути свою увагу. Процес запам'ятовування стає швидше. Таким чином, вже під кінець вивчення теми здобувачі освіти можуть засвоїти від 50–100 нових слів, виразів та окремих фраз. До того ж результати вибіркового проміжного оцінювання у вигляді опитування, диктантів та підсумкових тестів значно підвищуються.

Базові режими роботи із картками наведено у таблиці 2.1.

Режими роботи з картками	Опис режиму
Картки	Здобувачі освіти бачать усі картки, повторюють терміни та визначення.
Заучування	Програма відслідковує прогрес і змушує повторювати слова, які даються важче.
Лист (Writing)	Учні дається визначення або зображення терміна, оцінюється знання та помилки. Після першого етапу програма повертається до питань, на які учень відповів неправильно.
Правопис (Spelling)	Необхідно надрукувати почуте слово.
Тестування (Test)	Автоматично створюється тест із 4 видами завдань, можливість змагатися з однокласниками.
Гра Scatter (підбери пару)	Гра на швидкість, де потрібно зібрати пари українських та німецьких слів.
Гра Gravity (гравітація)	Завдання — збивати астероїди з німецькими словами, вводячи правильний переклад.

Виконується оцінка, того, як добре здобувач освіти володіє матеріалом, які припускає розповсюджені помилки під час написання. Після завершення першого етапу, коли здобувач освіти почне другий, в цей етап автоматично будуть додані питання, які викликали частково або повністю не правильну відповідь.

Такий режимів навчання, що проходить у ігровій формі дуже подобається здобувачам освіти, тому, також існує можливість змагатися із комп'ютером що поступово збільшує складність наприклад скорочує час на виконання завдань, або змагатися з однокласниками на швидкість виконання вправ.

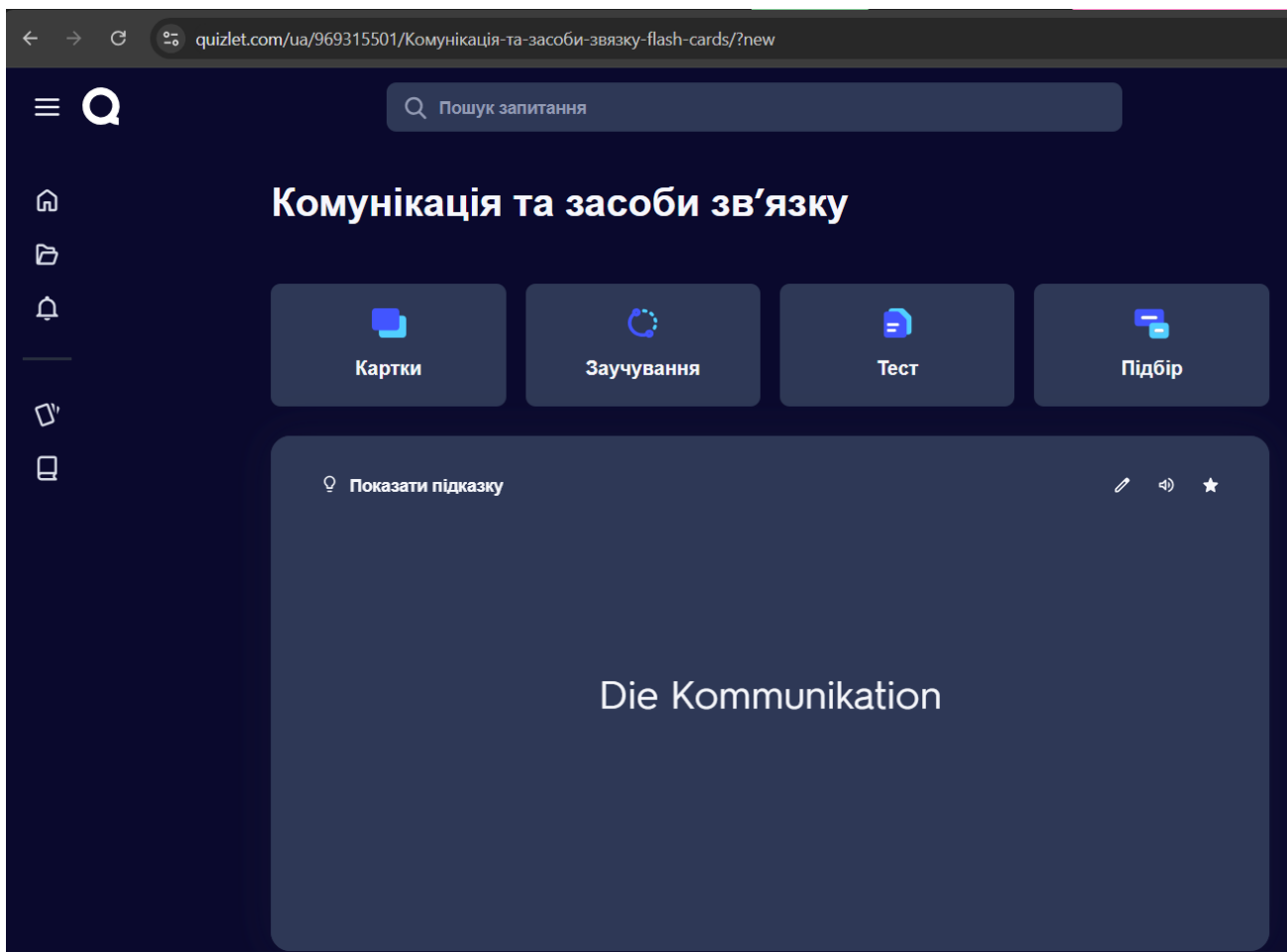

Рис. 2.2. Приклад першої вправи модуля з лексики на тему «Комунікація та засоби зв'язку» у 9 класі

Контроль вимови, також є дуже ефективним при вивчення нової лексики, якщо використовувати функції аудіозапису, під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку». Процес відбувається наступним чином: вчитель вмикає раніше записаний аудіозапис із новими словами та виразами до відповідної теми, а здобувачі освіти слухають та повторюють спостерігаючи за власним результатом. Для зручності та кращого запам'ятовування потрібні фрази або кожне окреме слово слід промовляти у застосунок.

Під час навчання навичкам читання слід зосередитись на використанні

основних видів читання (ознайомчі, вивчаючі, переглядові, пошукові), сприйнятті різних стилів автентичних текстів та документів, формування навичок пошуку шляхів самостійного подолання мовних труднощів, надання довідково-інформаційної підтримки через надання мовної інформації (електронні енциклопедії, програми для перекладання текстів, автоматичні словники, тощо) [17].

Застосування сучасних інформаційно комунікаційних технологій у процесі викладання нового матеріалу у закладах загальної середньої освіти на уроках німецької мови під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» дозволяє використовувати інформацію як зорове та слухове підґрунтя, що допомагає засвоювати навчальні матеріали легше та ефективніше [7].

Вкрай важливо, щоб демонстрація дидактичних матеріалів була органічно поєднана із їх поясненням, та слугувала наочним аргументом до слів вчителя. Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій доцільно для повторення базових.

Слід пам'ятати, що використання комп'ютера усуває головний негативний психологічний елемент, як острах. У традиційному навчанні багатьом здобувачам освіти заважають демонструвати свої справжні знання з німецької мови різні фактори, на кшталт страхів зробити помилку, складність під час формулювання власної думки вголос, вимова із акцентом тощо. Використання спеціалізованих комп'ютерних навчальних програм дає здобувачам освіти можливість подолати власні острахи та побоювання і максимально розкрити свій потенціал під час навчання німецької мови у закладах загальної середньої освіти.

Заняття з використанням сучасних інформаційно комунікаційних технологій стають більш цікавими для здобувачів освіти, ефективнішими в засвоєнні знань, при цьому покращується ступінь доступності та візуалізації навчального матеріалу на уроці.

Як відомо, що лише до 15 відсотків інформації сприймається через органи слуху, чверть інформації через органи зору, а при комплексному

сприйнятті (з використанням органів зору і слуху) кількість отриманої інформації збільшується до 50 відсотків [40].

Для вдосконалення навичок читання під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» дуже зручним буде використання можливостей сайту «На Урок». Це популярний український освітній портал для вчителів, де вже зібрано багато різнопланових інтерактивних завдань, які допомагають вчителеві зробити навчальні матеріали цікавіше, та спрощують роботу і здобувачів освіти, і вчителів та до того ж перелік матеріалів постійно покращується та оновлюється. Для цього, на сайті існує можливість створювати власні завдання до яких застосовується автоматична перевірка. Отже можна використовувати як власні розробки так і користуватись вже зробленими завданнями інших вчителів.

Перед початком користування цим ресурсом, потрібно спочатку зареєструватись, шляхом створення нового облікового запису на «На Урок», використовуючи свою адресу електронної пошти або вже існуючий обліковий запис у системі Google або мережі Facebook. При цьому, викладачу потрібно встановити прапорець «Я вчитель» і лише потім натиснути кнопку зареєструватися. Для підтвердження реєстрації потрібно перевірити свою електронну пошту та підтвердити створений обліковий запис.

З метою вдосконалення навичок читання під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» на сайті «На Урок» можна знайти вже готові завдання або їх створити самостійно. Дуже зручно те, що до тексту можна додати запитання для того, щоб перевірити наскільки здобувачі освіти зрозуміли текст, а для оцінювання скористатись функцією автоматичної перевірки.

Додатково здобувачі освіти можуть побачити власний рейтинг у класі, а також зручної є функція відправлення на пошту батьків відповіді та оцінки. Зручно користуватися встановленням часових обмежень на виконання завдання та додавати до запитань і відповідей додаткову інформацію.

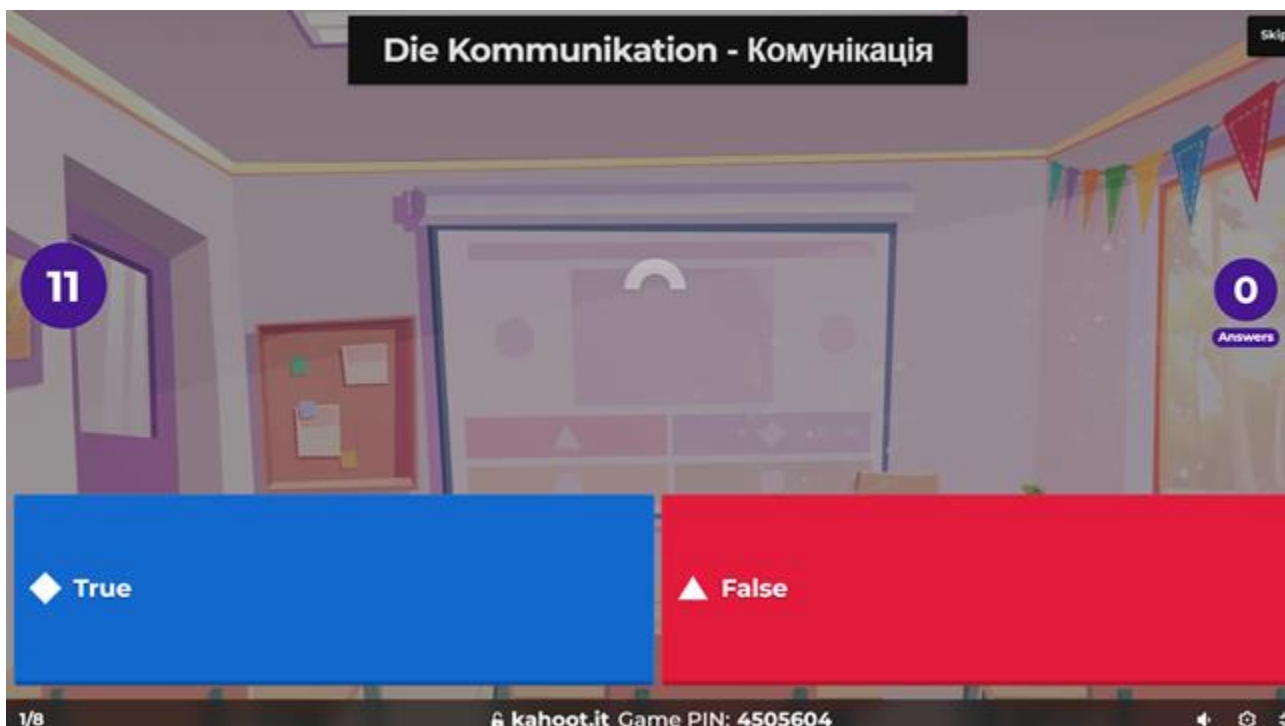

Рис. 2.3. Приклад Загального вигляду викна із тестом для перевірки навичок читання на сайті «Kahoot» у 8 класі під вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку»

Демонстрація текстової інформації на зразок газети та журналів, які можна показувати у режимі демонстрації екрану монітору, використовуючи комп'ютерні технології на кшталт Skype, Zoom або Google Meet, в яких можна у режимі реального часу відображати потрібні для уроку матеріали.

При застосуванні даних ресурсів під час навчання, викладач що має статус організатора конференції, має низку додаткових повноважень, які допомагають підтримувати порядок та дисципліну на уроці німецької мови. Це відбувається за рахунок увімкнення та вимкнення мікрофона користувача у певний момент часу або за замовчуванням. Система обміну під час проведення уроку певними смисловими знаками на зразок смайлів, як то піднята рука, радість, смуток тощо, щоб кожен учень зміг висловитися, не заважаючи іншим та не порушуючи загальну атмосферу заняття. Таким чином, викладач зможе спостерігати та корегувати загальний настрій класу та не залишити жодного учасника заняття непоміченим. Останнє вкрай важливо під час вивчення іноземних мов, зокрема німецької, де потрібно приділяти велику увагу розвитку саме комунікаційних навичок.

Вбудований інструментарій обміну текстовими повідомленнями (чат)

сприятиме злагодженій роботі класу та викладача. Адже там є можливість надсилати додаткові посилання на учбові матеріали, писати окремі повідомлення конкретному учаснику або певні групі осіб. Завдяки інтерактивній дошці викладений матеріал можна оздоблювати наочними графічними коментарями накресленими або написаними бід руки або за допомогою існуючих у системі шаблонів малювання в режимі реального часу.

Вивчення німецької мови потребує багато зусиль а тому процес навчання має постійно надихати та бути цікавим. Саме демонстрація екрану, із вдало підібраним змістом, робить його ще й інтерактивним. У вчителя є можливість показувати необхідні фрагменти екрану. Окремі вкладки чи інші матеріали своїм здобувачам освіти, а за необхідності ще й передавати процес керування демонстраційними матеріалами. Оскільки така функція дещо нагадає школярам процес керування у відеогрі, то процес навчання за таких умов принесе задоволення та додаткову мотивацію. Ще один спосіб привернути увагу до занять, це дозволити здобувачам освіти урізноманітнити віртуальне середовище, як то вибрати для занять віртуальний фон екрану. Тоді кілька здобувачів освіти матимуть змогу займатися на вулкану, або середньовічного замку позаду.

Варто згадати, що функція демонстрації екрану (screen sharing) надає можливість ділитися звуком та відео із здобувачами освіти, що робить завдання з аудіювання ще більш цікавими та вражаючими. А це також дуже важливо під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» у 8 класі.

Постійний моніторинг прогресу навчання легко здійснювати за допомогою функції запису проведених у системі уроків. Таким чином, завжди можна знайти запис потрібного з усього переліку занять та показати його динаміку змін його вмінь та навичок у навчанні.

Ефективність онлайн навчання зменшується при проведенні занять у класах із великої кількості здобувачів освіти тому використовують прийом із поділом на групи при очному навчанні. Моделювання цього прийому доступно за допомогою використання функції сесійних залів у платформі «Zoom». Вони

дозволяють розділяти здобувачів освіти на дрібні групи або навіть попарно у окремі онлайн кімнати.

У закладах загальної середньої освіти для вивчення німецької мови на кожного здобувача освіти відводиться в середньому 1,5 хвилини з один урок. Проте із застосуванням сучасних інформаційно комунікаційних технологій час активної роботи вдається збільшити в кілька разів. Урок з застосуванням сучасних інформаційно комунікаційних технологій - це якісний тип уроку. Також треба звернути увагу, що застосування сучасних інформаційно комунікаційних технологій є дуже важливим, коли процес їх застосування обґрунтовано та контрольовано. Застосування сучасних інформаційно комунікаційних технологій не має бути тривалим в межах одночасного використання, але маси систематичний характер. Надто великий час застосування комп'ютерних технологій спричиняє до завчасної втоми здобувачів, обриває контакт між ними та вчителем, що знижує загальну ефективність роботи.

Від методики планування, підготовки та подачі навчальних матеріалів на пряму залежить методика застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках німецької мови. З іншого боку, різні види сучасних інформаційно-комунікаційних технологій по різному впливають на саму методику викладання. Як висновок, маємо двосторонній взаємний вплив - загальної методики вивчення навчального матеріалу на методику використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і навпаки [27].

Отже, тема «Комунікація та засоби зв'язку» відіграє важливу роль під час вивчення німецької мови у закладах загальної середньої освіти. Роль засобів зв'язку, масової інформації та комунікації у сьогоденні дуже велика. Без цих засобів сучасне людське існування у суспільстві не можливо. Наприклад, під засобами масової інформації мається на увазі Інтернет, телебачення, преса та радіомовлення.

Під час вивчення теми «Комунікація та засоби зв'язку» можна

використати безліч сучасних інформаційно-комунікаційних технологій: комп'ютер, телевізор, мультимедійний екран, магнітофон, планшет і бажано щоб ці прилади мали доступ до мережі інтернет. Можна провести безліч цікавих та корисних видів роботи та завдань, використовуючи відомі технічні платформи, інтерактивні сервіси та навчальні ресурси.

Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє збільшити час активної роботи на порядок більше. Урок з застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій - це принципово новий та якісний тип проведення уроку. Важливим є застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій саме тоді, коли це дає відповідні переваги і не шкодить здоров'ю здобувачів освіти. Тож застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій не має бути дуже тривалим, особливо на індивідуальних самотійних завданнях, бо обривається зв'язок між здобувачем освіти та вчителем, що приводить до зниження загальної ефективності роботи.

Також застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання нового матеріалу, на уроках німецької мови, при вивченні теми «Комунікація та засоби зв'язку» дозволяє використовувати інформацію комплексно різними органами відчуття, задіяними у навчанні, що допомагає найбільш повно засвоювати викладений навчальний матеріал та його компоненти. Вкрай важливо, щоб демонстрація дидактичних матеріалів була органічно поєднана з їх роз'ясненнями і слугувала наочним доказом до вимови вчителя. До цього ж, доцільне застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, з метою актуалізації поточного положення опорних та базових знань здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти.

Використання комп'ютера добре усуває один із головних негативних психологічних факторів, як страх помилки. У традиційному навчанні багато різних факторів на зразок остраху зробити помилку, складність під час швидкого формулювання власної думки вголос, неправильна вимова або

акцент тощо, заважають багатьом здобувачам освіти демонструвати свої справжні знання та навички. Використання комп'ютерних спеціалізованих навчальних програм дає здобувачам освіти можливість подолати власну невпевненість і максимально розкрити увесь потенціал на всіх етапах навчання.

Висновки до розділу 2

У процесі роботи над другим розділом було визначено, що впровадження у навчальний процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій позитивно впливає формуванню іншомовної компетентності на уроках німецької мови та відіграє важливу роль у зацікавленості вивчення матеріалу здобувачами освіти під час вивчення іноземної мови.

Під час дослідження було встановлено, що розвиток іншомовної компетентності потребує використання нових підходів до навчання. Велика кількість інформаційно-комунікаційних технологій представлених сьогодні до уваги вчителів та викладачів, попри на їх відносну новизну, вже були неодноразово доведені у ефективності та підтвердженні отриманих прогнозних результатів на практиці, дають нагоду обрати найбільш доцільні для роботи на уроках німецької мови у закладах загальної середньої освіти. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в оволодінні іноземною мовою сприяє як удосконаленню процесу формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти, так і розвитку їхніх вмінь, знань та інтелектуальних здібностей.

Під час формування іншомовної компетентності на уроках німецької мови використовуються такі сучасні інформаційно-комунікаційні технології, як Wordwall, Babbel, DEUTSCH LERNEN DW, Kahoot!, Duolingo, Quizlet, Teams, Zoom, Google Meet, «Всеосвіта», «НаУрок».

Було розглянуто лексичну тему «Комунікація та засоби зв'язку» на уроці

німецької мови у 8 класі

Було встановлено, що комп'ютер сприяє усунуванню повністю або частково негативних психологічних факторів, як страх та невпевненість. Порівняно із традиційними формами навчання, де вплив різних факторів, на зразок, остраху помилки, акцент або невірна вимова, складність під час формулювання власної думки вголос, тощо. заважають багатьом здобувачам освіти продемонструвати власні знання та набуті навички. Використання спеціалізованих комп'ютеризованих навчальних програм у складі інформаційно-комунікаційних технологій дає здобувачам освіти можливість подолати цю невпевненість та зміцнити свій потенціал під час навчання німецької мови.

Було розроблено методичні рекомендації щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час підготовки та проведення уроків з німецької мови за темою «Комунікація та засоби зв'язку» та представлено практичні завдання застосування за даною темою інформаційно-комунікаційних технологій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було досягнуто мету та вирішено всі завдання, сформульовані на початку дослідження. На основі аналізу науково-методичної літератури було детально розглянуто і висвітлено основні поняття «інформаційно-комунікаційні технології» в методиці навчання німецької мови у закладах загальної середньої освіти. Детальне опрацювання наведених понять надало змогу вільно оперувати ними під час написання кваліфікаційної роботи.

На основі аналізу науково-методичної літератури за темою дослідження було визначено, що під поняттям «інформаційно-комунікаційні технології» слід розуміти комплекс технологій для створення, накопичення та зберігання електронних навчальних ресурсів планування, забезпечення організації і супроводу освітнього навчального процесу та доступу до цих ресурсів за допомогою різних видів спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, зокрема мережі інтернет.

Було встановлено, що навчання - це процес набуття нових знань, навичок, поведінки чи цінностей через досвід, вивчення, освіти чи роздуми.

Грунтовний аналіз напрацювань зарубіжних науковців з теми дослідження дозволяє зробити висновок, що на сучасному етапі викладання іноземних мов, зокрема німецької, значна увага приділяється саме використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Використання інтерактивних програм, мобільних застосунків, відеоматеріалів, презентацій на уроках значно підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови та покращує інтенсивність навчального процесу. Під час використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій засвоюється набагато більший обсяг навчального матеріалу порівняно із традиційними формами навчання. Також встановлено, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні німецької мови є одним із головних факторів мотивації здобувачів освіти та їх зацікавленості до навчання у

зкладах загальної середньої освіти.

Було виявлено, що розвиток комунікативних навичок є, безперечно, найбільш розповсюдженим та достатньо ефективним методом викладання та вивчення німецької мови, оскільки є максимально наближеним до реальних умов мовного середовища. Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу здобувачам освіти проявитися творчо та мотивовано, позбутися відчуття остраху відповісти неправильно та максимально зосередитись на навчальному процесі.

В роботі було визначено, що використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках німецької мови у закладах загальної середньої освіти відіграє важливу роль.

На основі аналізу наукових джерел встановлено, що використання елементів інтерактивного навчання – гарний допоміжний засіб для досягнення тієї атмосфери в класі, яка найкращим чином сприяє мотивації до навчання, співробітництву, порозумінню та доброзичливості, а також дозволяє у певній мірі наблизити реалізацію особистісно орієнтоване навчання німецької мови.

Було досліджено, що постійний та стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій потребує відповідного постійного пошуку та вдосконалення нових підходів до навчання із наступним їх використанням.

Під час формування іншомовної компетентності, засвоєння основ, правил та норм поведінки у віртуальному та інтернет середовищах на уроках німецької мови необхідним є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Під час формування іншомовної компетентності на уроках німецької мови у закладах загальної середньої освіти використовуються такі сучасні інформаційно-комунікаційні технології, як Wordwall, DEUTSCH LERNEN DW, Kahoot!, Duolingo, Skype, Teams, Quizlet, Zoom, Google Meet, «На Урок», «Всеосвіта» та інші.

Було розглянуто лексичну тему «Комунікація та засоби зв'язку» на уроках німецької мови у 8-9класах.

У роботі було встановлено, що використання комп'ютера підвищує ефективність навчання, розширює обсяг запропонованої початкової навчальної інформації та поліпшує організацію уроку. Також до недоліків традиційної форми навчання можна віднести такі фактори, як острах помилки, складність під час формулювання власної думки вголос, акцент або невірна вимова тощо. Усі ці фактори заважають багатьом здобувачам освіти демонструвати свої справжні навички та знання. Проте використання спеціалізованих комп'ютеризованих навчальних програм та мобільних застосунків дає здобувачам освіти можливість подолати острах та скутість і максимально широко розкрити увесь свій потенціал під час навчання німецької мови.

Було представлено методичні рекомендації щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках німецької мови у закладах середньої освіти з теми «Комунікація та засоби зв'язку» у 8-9 класах та розглянуто практичні завдання та технології для їх застосування, які допомагають здобувачам освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азімов Є. Г. Матеріали Інтернету на уроках англійської мови. *Іноземні мови у закладах середньої освіти*. 2001.- №1. С 25-27
2. Барменкова О.І. Відеозаняття в системі навчання іноземної мови. *Іноземні мови у закладах середньої освіти*. 1999. № 3. С. 20-25.
3. Бичкова Н. І. Типологія відеофонограм для навчання усного іншомовного спілкування. *Методика викладання іноземних мов*. 2012. № 21. С. 68-71.
4. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : *навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп.* Київ: Знання. 2011. 206с.
5. Вільямс Р., Маклі К., «Комп'ютер у школі». К. : *Вища школа*, 2005.267с.
6. Волинець А. Використання відеоігор як засобу ікт в освіті., *Вітчизняний і зарубіжний досвід розвитку освіти вісник № 22 серія: Педагогічні науки, (178)*. 2023.
7. Волканова В.В. Словник методиста: методичний посібник. Х.: Основа, 2008. 192 с.
8. Галецький С. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій., Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук УДК 378.147:004 2020р
9. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. / Семен Устимович Гончаренко. — Київ: Либідь, 1997. — 376 с.
10. Громова О.А. Аудіовізуальний метод і практика його застосування. 1977. С. 15

11. Дем'яненко М.Я. Творчість учителя іноземної мови. К.: Освіта, 1989.
12. Дишлева С. ІКТ-технології та їх роль в навчально-виховному процесі» / С. Дишлева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://qoo.by/2Cu> .
13. Дубровін М.І. Про створення кінокольцовок для організації перцептивно-мнемічної діяльності здобувачів освіти на початковому етапі навчання іноземної мови. 1975. С. 103 - 112.
14. Золотницький С.Л. Створення сприятливого психологічного клімату засобами кіно на уроках іноземної мови. 1979. С. 102-107.
15. Іванова-Циганова В.І. Кінохрестоматія і проблема слухозрительного синтезу. *Іноземні мови у закладах середньої освіти*. 1968. № 4. С.145
16. Ільченко О.О. Використання відеозапису на уроках англійської мови, *Перше вересня. Англійська мова*. 2003. № 9.
17. Корогодіна С.Ф., Любченко О.С. Довідник учителя німецької мови.- Х.: *Ранок*, 2006.
18. Колесник Н. Є. Культурологічний підхід у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів освіти. *Андрогогічний вісник: Наукове електронне періодичне видання. Випуск 5*. 2014. С. 106-111.
19. Комарова Ю.А. Про способи комплексного формування монологічних і професійно-педагогічних умінь за допомогою відеоматеріалу на I курсі мовного факультету. *Вид-во: Освіта*, 1992. – 345 с.
20. Комков І.Ф. Методика викладання іноземних мов. Львів, 1979.
21. Косачева І., Косачева Ю. Використання автентичних відеокурсів у навчанні англійської мови. 2006. № 3. 876 с.
22. Кремень В.Г. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства. 2006. № 6. С. 4
23. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах.

Колект. автор. під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. К. 1999. с.142 -186, 318с.

24. Мильруд Р. П., Максимова І.Р. Сучасні концептуальні принципи комунікативного навчання іноземної мови. 2000. № 4. С. 9 - 14.

25. Михайлова Є. В. Лінгвокультурологічний підхід у дослідженні англійських біблійних текстів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* 2006. Вип. 28. С. 152-155.

26. Молібог А.Г., Тарнопольський А.І. Технічні засоби навчання та їх застосування. - *Мн.: Університетське*, 1985. 208 с.

27. Мятава М.І. Використання відеофільму в навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі. 2006. № 6. С. 31 - 39.

28. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій: *Навчально-методичний посібник*. – Х.: Основа. 2009.

29. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: *підручник для студ. вищих закл. освіти / С. Ю. Ніколаєва*. – К. : Ленвіт, 2002. – 327 с.

30. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. 2002. № 1.С.39-46

31. Носаченко І. Системний підхід до використання рольових ігор у навчанні. *Неперервна професійна освіта: Теорія і практика*. 2002. №2. С.107- 111

32. Омеляненко Г.А. Інформаційно-навчальне середовище: дидактичний аспект. URL: <http://intkonf.org/omelyanenko-ga-informatsiyno-navchalne-seredovischedidaktichniy-aspekt/>

33. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти: монографія. За наук. ред. І.А. Зязюна. Чернівці: Зелена Буковина, 2009. 752 с.

34. Підласий І.П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя - Х. : Основа, 2009. 360 с.

35. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ

Міністерство освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

36. Сиденко А. Ігровий підхід у навчанні. *Народна освіта*. 2000. №8. С.134

37. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Х.: Основа, 2003.

38. Скалій Л. Використання інформаційно комунікаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних. 2003. № 4. С. 5 – 9.

39. Соловова Є.М. Використання відео на уроках іноземної мови. 2003. № 1.

40. Філонова М. В. Сценарії застосування сучасних інформаційних технологій у процесі формування іншомовної компетентності з теми «Medien» на уроці німецької мови : магістерська робота / М. В. Філонова ; науковий керівник - канд. пед. наук, доцент В. А. Карпюк. – Кривий Ріг, 2022. – 51 с.

41. Філь Н.Ю. Дидактична мозаїка, Харків.: Ранок. 2003. 270с

42. Фоміних Н. Ю. Сутність поняття „інформаційно-комунікаційні технології” та їх значущість на сучасному етапі інформатизації освіти / Н. Ю. Фоміних // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / наук. ред. Сущенко Т. І. та ін. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 5 (58). – С. 396–400.

43. Abbrecht H. Didaktik des Fremdsprachenunterrichts. Deutsch als Fremdsprache. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie, 1981. S. 124–131.

44. Hadfield J. *Advanced Communication Games* /– *Edinburgh: Pearson P T R*, 1997. – 106 p.

45. Glienicke S. Diskussion von Lehrmaterialien. Deutsch als Fremdsprache–

Unterricht und Video zu einer weiteren Fernstudieneinheit. *DaF*. H. 3. 2001. S. 173–177.

46. Löschmann M. Fernsehen und Video als Lehr- und Lernmittel im Fremdsprachunterricht. *DaF*. H. 1. 1989. S. 24–28.

47. Marion Williams, Robert L. Burden. Psychology for language teachers: a social constructionist approach. – *Cambridge: Cambridge University Press*. 1997.

48. Modern Media in Foreign Language Education: Theory and Implementation. Ed. by Wm. F. Smith. In conjunction with the American Council on the Teaching of Foreign Languages. - *Lincolnwood: National Textbook Company*, 1994. 295 p. – 378 c.

49. Teaching English British Council BBC : [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.teachingenglish.org.uk/>

50. Willis, D. The potentials and limitations of Video. *Video-applications in ELT*. Oxford: Pergamon Press, 1983. P. 17.

51. Zydron Y. Audiovisuelle im Germanistikstudium: Ein Konferenzbericht. *DaF*. H.1. 1988. S. 49–51.